ЖАМИЯТ

Ишсизликге айрыча тергев этилди

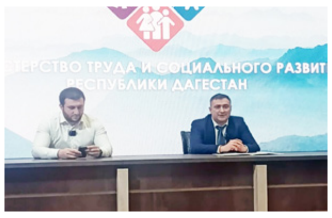

3 б.

ЯШЛАНЫ ДЮНЬЯСЫ

Энем жа Я

15 б.

Ассаламу алейкум, уьюгюзге яхшылыкъ

ЁЛДАШ

ДАГЪЫСТАННЫ ЖАМИЯТ-ПОЛИТИКА ГАЗЕТИ

Читайте новости на сайте yoldash.ru

12 январ (Аювятгъан) 2024 йыл №1 (15341)

Залибек Умаев – Россияны Игити

Белгили экени йимик, Янгы йылны алдындагъы гюнлерде Россияны Савутлу Гючлерини полковниги Залибек Умаев бизин уьлкеде инг сыйлы гьисапланагъан савгъатгъа лайыкълы болду.

Демек, биз гьали оьзюню атын оьктемлик булан эсгереген минасы уллубийавуллу къумукъ улан Залибек Умаевни Украина бойда юрюлеген хас асгер гьаракатны барышында гёрсетген къоччакълыгъы оьр даражада къыйматлангъан. Ачыкъ этип айтгъанда ону ёлбашчылыгъы булан бизин асгер бёлюклер миллетчилер чапгъын этмеге болар йимик 300 чакъырым бойгъа миналар булан ясандырылгъан «баруланы» мекенли кюйде къурашдырмагъа бажаргъан. Шолагъа миналаны кёплерин ол оьзюню къолу булан салгъан. Шолар да атылып, украинли миллетчилени 30 танкы, олай да 50 башгъа тюрлю гюбели техникасы яллагъаны гьисапгъа алынгъан.

Россияны Президенти Владимир Путин къол салгъан къараргъа гёре Игитни Юлдузун огъар яралардан къолай болуп тургъан вакътисинде А. А. Вишневскийни атындагъы госпитальда бизин уьлкени Оборона министрини биринчи заместители Руслан Цаликов тапшургъан.

Шо гьакъда айта туруп, Залибек Умаев Къарабудагъгент районну къумукъланы инг бырынгъы ва бай тарихи булангъы Уллубийавул юртунда ерли орта школасыны ёлбашчысы гьисапда чалышып тургъан Къасумну агълюсюнде 1980-нчи йылда тувгъанын эсгермеге тюше. Ата юртундагъы школаны лап тизив къыйматлар булан тамамлагъан сонг ол Дагъыстан пачалыкъ педагогика университетни технология-экономика факультетин къызыл дипломгъа тамамлагъан. Шондан сонг да ол асгер къуллукъчуну касбусуна ес болмакъ учун къаныгъывлу кюйде къаст этген. Шолайлыкъда, ол бир нече асгер оьр охув ожакъланы да битдирген. Артдагъы он йылланы боюнда, демек, 2014-нчю йылдан тутуп, ол Украинада миллетчилени къастын токътатмакъ учун юрюлеген гьаракатгъа къуршалып иш гёрюп тура.

Бизин республиканы гьакимлик къурумларыны ёлбашчылары да оьр ат берилгенлик булан Залибек Умаевни къутлагъан. Шолай, Дагъыстанны Башчысы Сергей Меликов огъар телефондан сёйлеп, ону къоччакълыгъына ва асгер къуллукъну авурлукъларыны алдында къайпанмайгъанлыгъына абур этип янашагъаны гьакъында билдирген. Шону булан бирге, тувуп оьсген элине бакъгъан якъдагъы гьатсыз сююву, олай да патриот гьислери ва игитлиги торайып гелеген яш наслугъа уьлгю болуп токътажагъы гьакъда айта туруп, уьстюнлюк учун этип тургъан къуллукъларына учун разилигин билдирген.

Украина бойда хас асгер гьаракат башлангъан вакътиден тутуп, бизин республикадан чыкъгъанланы арасында Россияны Игити деген оьр атгъа тогъузунчу ес болгъан Залибек Умаевни гьакъ юрекден къутлайбыз. Ону йимик къоччакъ уланлар булан оьктем болагъаныбызны билдиребиз. Бизин Игит оьзюню алдына салынгъан асгер борчланы гележекде де ватанына гьалал къуллукъ этип гелген уланлар йимик намуслу кюйде ва оьр даражада кютежегине инанып къалабыз.

Насрулла БАЙБОЛАТОВ.

Гьюрметли охувчулар!

«Ёлдаш» газетге къайсы айны башындан тутуп да язылма бола. Язылывну багъалары: почтадан - 1082 манат, «Дагпечатны» киоскларындан ва редакция етишдире буса - 450 манат, редакциягъа гелип алагъанлагъа – 300 манат.

БУ НОМЕРДЕ:

Газета в газете «Ёлдаш» Спутник 7-10 б.

ЮБИЛЕЙ

Къайратлы загьматгъа этилген гьюрмет

4 б.

ИНЧЕСАНИЯТ

Савлай оьмюрге узатылгъан бийив

3, 11 б.

БИЛИМ

Олимпиаданы алдынлылары

13 б.

Сергей Меликов Къаягент районгъа баргъан

10-нчу январда Дагъыстанны Башчысы С. Меликов районну башчысы Магьаммат Элдерханов ва жаваплы къуллукъчулар булан хас асгер гьаракатда жанын берген гьюсемегентли Мурат Закарьяевни агьлюсюнде болгъан, ата-анасы Закарья ва Жарият булан ёлукъгъан.

Мурат юртдагъы школаны охуп битгенде, Дагъыстан пачалыкъ университетде охугъан. Асгерге 2013-нчю йылда чакъырылгъан. Къайтгъанда туснакъланы сакълав къуллукъда ишлеген. Гиччиден берли асгерчи болма сюеген Мурат, 2019-нчу йыл дыгъар этип, асгер къуллугъун башлагъан. Оьтген заманны ичинде бир нече керен асгер гьаракатларда ортакъчылыкъ этген. Россиягъа къошулгъан янгы регионланы адамларыны аманлыгъын болдурмакъ учун биринчи гюнлерден тутуп ал сыдыраларда асгер борчун кютюп тургъан.

Къоччакълыкъны ва игитликни белгисин алгъан Мурат асгер ёлдашларын оьлюмден къутгъаргъанда, 2022-нчи йыл 27-нчи февральда гечинген. Ол оьлгенден сонг Къоччакълыкъны ордени булан савгъатлангъан, юртундагъы орамгъа ону аты къоюлгъан.

– Озокъда, уланыгъызны къайтарма болар гюч ёкъ, тек арадан заман гетсе де шунча адамны эсинде экени, ол къысгъа буса даярыкъ оьмюр сюргени ачыкъдан гёрюне. Ол озьо гечинсе де, башгъа адамланы оьлюмден къутгъаргъаны – бизин учун уллу оьктемлик. Ону аты даимликге адамланы эсинде къалажакъгъа шеклик ёкъ, – деген С.Меликов.

Шондан сонг Сергей Меликов Къаягентде ва районну юртларында ерлешген яшавлукъ ва спорт идараларда болгъан. Милли проектлеге гёре къурулгъан Янгы Викридеги школаны, Янгы Къаягентдеги 250 яшгъа этилинген яшлар бавуну сан янын тергеген. Герга юртда 300 яшгъа деп къурулагъан школада ишлер юрюлеген кюйге разисизлигин билдирген.

Сергей Меликов Игитлени бавун ачагъанда ортакъчылыкъ этген ва хас асгер гьаракатда ортакъчылыкъ этегенде гечингенлени агьлюлери булан ёлугъув оьтгерген.

Бизин мухбирибиз.

Рагьмулу кёмек

Артдагъы гюнлерде Донецк, Луганск, Запорожье ва Херсон бойгъа багъып гезикли рагьмулу кёмеги бакъдырылды. Эртенокъ Къызылюрт шагьаргъа гиреген ердеги аркъада жанланыв гьис этилди. Узакъ къалмай мунда шо биз оьрде эсгерген якъгъа барагъан автомашинлени колоннасы гелип токътады.Бу колонналы Дагъыстанны Жамият палатасыны ортакъчылары, афгъан ветеранланы советини ёлбашчысы Магьаммат Арипов ва ветераны Магьамматрасул Сулейманов узата.

Оьзюню сёйлевюнде Магьаммат Арипов: – бу умпагьатлы кёмекни болдурувда савлай республиканы къурумлары, оланы арасында ДР-ни Жамият палатасы, Дагъыстанны къатынларыны союзу, ветеран къурумлары ва охув ожакълары къол ялгъады. Муна буссагьат Бавтогъай посёлокда ерлешген школа-интернатдан йиберилген исси юврганлар, сонг да караватланы пуржунлары автомашинлеге юкленди. Ондан къайры да, мунда гиччи яшлагъа Янгы йылны савгъатлары, асгерчилеге посылкалар ва охувчулар язып онгаргъан кагъызлар тёшелген, – деди.

Магьаммат Арипов инг башлап булай гьалда онгарылгъан кёмекни якълагъанлагъа, айрокъда Афгъанистанны Къызылюрт шагьардагъы ва райондагъы ветеранларыны атына айрыча разилик билдирди.

Эсгерилген чараны якълавда эндирейли Къанболат Салавов, солтанянгыюртлу Муса Аскерханов ва муцалавуллу запасдагъы подполковник Агьмат Гьюсейнов гьаракатчылыгъын болдурду.

Алибек САЛАВАТОВ.

Автор чыгъаргъан сурат.

ЕРЛЕРДЕН ХАБАРЛАР

Эндирей

Эндирейде янгы спорткомплексни къурулушу тамамлангъан. Комплексни ачылывунда Дагъыстанны спорт министри Сажит Сажитов ва Хасавюрт районну башчысы Арсланбек Алибеков ортакъчылыкъ этген. Шо гюнокъ шатлы хабар Россияны спорт министрине ерли етишген.

Къурулуш ишлер 2022-нчи йылны апрель айыны орталарында башлангъан эди. Эркин заллары булангъы спорт къалада волейбол, баскетбол, теннис ва оьзге секциялар иш гёрежек. Эндирейлилеге ва оьзге юртлардан гелгенлеге спортну гьар тюрлю журалары булан машгъул болмакъ учун, янгы, сан янлы шартлар яратылгъан.

Гележекде комплексде район, республика, гьатта халкъара ярышлар оьтгерилежек.

Къызылюрт

Гетген йылны ахырынчы иш гюню Къызылюрт район администрацияда шатлы агьвалат булан башланды. Муниципалитетни башчысы Рустам Татарханов оьзюню ва Дагъыстан Гьукуматыны председатели Абдулмуслим Абдулмуслимовну атындан Солтанянгыюртда Юсуп Акаевни атындагъы 1 номерли лицейни муаллими Ума Шихабутдиновагъа Янгы йылы булан къутлагъан.

Ума Шихабутдиновнагъа 88 йыл битген. Шону 61 йылын педагогикагъа багъышлагъан. Ол лицейде ана тилден дарсланы юрюте.

Сынавлу муаллимни къутлай туруп, Р.Татарханов огъар къайратлы загьматы учун баракалласын билдирген, савлукъ ва ишинде янгы уьстюнлюклер ёрагъан.

Оьр Къазаныш

Оьр Къазанышдагъы (Буйнакск район) 1 номерли орта школаны 5-нчи класыны охувчусу Динислам Алиев – бары да затны билмеге, гёрмеге сюеген бек жагь яш. Янгы йылны алдында о да «Мураатланы ёлкасына» оьзюню мурадын язгъан. Ата юртундан кёп аректе тюгюл буса да, Динислам бир сама Чиркей ГЭС-де болмагъа гьасирет болгъан.

Ону шо мурадын Буйнакск район администрацияны жаваплы къуллукъчусу Элдар Гьасанханов яшавгъа чыгъармагъа кёмек этген.

Уланъяшны ГЭС-де ерли экскурсовод Абдулла Къурагьмаев къаршылагъан. Огъар гидроэлектростанцияны къурулушу гьакъында къужурлу кюйде хабарлагъан, айланадагъы бары да табиат гёзелликни гёрсетген. Бу сапар Динисламны хыйлы замангъа эсинде къалажакъ.

Бабаюрт

Дагъыстанны Гьукуматыны башчысы А. Абдулмуслимов ва савлукъ сакълав министри Т.Беляева Бабаюртдагъы азарханаы баш врачы Элмурза Моллаевге янгы медицина машинни ачгъычларын тапшургъан. Ол республиканы башчыларына оьзюню ва бютюн коллективни атындан баракалласын билдирген.

Йылны башындан тутуп, район азархана шолай «Газелни» кюрчюсюнде къурулгъан 5 машин алгъан. Врачлар не заманда да алгъасавлу кюйде къайсы юртгъа да етишип, авруйгъан яда ярлангъан адамгъа тийишли сан янлы кёмек этип бола.

Сёз ёругъуна айтгъанда, шолай машинлени республиканы 14 муниципалитети алгъан.

Алав АЛИЕВ

Ишсизликге айрыча тергев этилди

Гьарйылны ахырында Дагъыстанны министерликлерини, озге къурумларыны ёлбашчылары озлер этген ишлени натижаларын чыгъаргъаны адатгъа айланып къалгъан. Алдагъы гюнлерде де шогъар байлавлу газетлени, журналланы, радио-телевидениени журналистлерин жыйып, республикада загъмат ва яшавлукъ шартланы оьсювюню министри Мурат Казиев прес-конференция оьтгерди.

Ол оьзюню сёйлевюнде айрыча ишсизликни масъаласына тергев этди демеге ярай.

– Бу йыл биз ишсизлеге ерлер этмек муратда 2 къайдада Бютюнроссия ярмаркюлер оьтгердик. Шоланы 2-де тиретинде 5 минг адам ортакъчылыкъ этди. Шо чараны дазуларында бизге 666 ишсиз тургъан адамны загъматгъа къуршамагъа бажарылды. Шолай гьаракатланы пайдасындан республикадагъы 12 проценте чыкъгъан ишсизликни декабр айгъа 11 процентге ерли тёбен тюшюрмеге имканлыкъ болду.

Бу йыл 20 мингге ювукъ адамгъа биз иш тапмакъ учун болагъан кёмегибизни этдик. Олай да, 1,4 минг ватандашыбыз республикадан тышгъа чыгъып гьар тюрлю ишлеге тюшгенлер.

Дагъыстанны загъмат ва яшавлукъ шартларыны министри Мурат Казиев оьзюню сёйлевюнде 2023-нчю йылда «Содействие занятости населения» деген республика программаны талапларын кютмеге гьаракат этген. Шогъар гёре, 27 идарагъа заманлыкъгъа 821 адамны ишге тартмакъ учун 56,1 миллионну къадарында субсидия акъча гёрсетген. Сонг да, бу министерликни къасты булан бошуна турагъанлагъа не буса да бир ишни башын тутмагъа кёмек этмек учун 586 ярмаркю оьтгерген. Шону яхшылыгъындан 2, 2 минг адам иш тапгъан.

– Бу йыл бизин министерликден яшавлукъ дыгъарланы кюрчюсюнде аз къазанчы булангъы 6 минг 506 ватандашгъа яшавлукъ гьалларын къолайлашдырмакъ учун пачалыкъ якълав программагъа гёре 1 миллиард харж гёрсетилди. Яшавлукъ дыгъарлар булан байлавлу бир нече агъымыбыз бар: иш излев, къыйынлы яшав гьаллардагъылагъа кёмек этив, онгача далапчылыкъны оьсдюрмек муратда дыгъаргъа гёре 300 минг манатгъа ерли харж гёрсетив. Гелеген йылда да шо программа узатылажакъ, тек техника якъдан бир-бир алмашынывлар болажакъ.

Мурат Казиев журналистлени соравларына жаваплар бере туруп, рагьмулукъ фондланы чалышыву гьакъда да эсгерди. Шонда бу йыл язда къурулгъан «Ватанны якълавчулары» деген фондну гьакъында да айтылды. Шону аслу муради – хас асгер гьаракатны ортакъчыларына бары якъдан кёмек этмек, оланы агьлюлерин де якъламакъ.

Ондан къайры, Сергей Меликовну таклифи булан Украина бойда жан бергенлени де, Ватан борчун кютегенлени де агьлюлерине харж якъдан якъламакъ учун къурулгъан «Биз бирчебиз» деген фондну гьаракаты гьакъда да айтды. Шо фонд оьзгелери булан бирге Хумторкъали районгъа гиреген Къарамандa заправкада болгъан атылтывда зараллангъанлагъа да рагьмулукъ кёмегин этген.

– Биз шонда къыйын гёргенлени, къайгъыгъа тарыгъанланы документлерин жыйып, мал-матагъы зараллангъанлагъа, огъар -бугъар ремонт этмеге харжлар тёледик. Бизин кёмегибизге бир нече рагьмулукъ фондлар да къошулду.

Сонг да, оьзге ведомстволар булан бирче къошулуп, гьайын этип, Палестинадан къачып гелген 45 адам Россияны паспортларын алдылар. Биз оланы арив шартлары булангъы ерлеге ерлешдирдик. Олагъа гюнде 3 керен аш да бериле. Бу рагьмулу ишлеге фондлар да къошулгъан. Паспортлар алгъанлар енгилликлерден пайдаланма болагъандан къайры, энниден сонг ишлер талап этмеге де бола,– деп тамамлады сёйлевюн министр.

Паху ГЬАЙБУЛЛАЕВА.

СУРАТДА: **прес-конференцияны вакътиси.**

Туристлер Дагъыстанны сюе

Савлай Россияны оьлчевюнде алгъанда ял алма барагъан туристлеге бир суткасы 1,5-2 минг манат болуп токътай. Шо гьакъда Россияны туристлер ассоциациясы билдире.

Россияны лап да учуз ва оьзлер туристлер сюйген къийде ял алма болагъан регионларындан инг башлап Дагъыстан республика эсгериле. Дагъыстандагъы Каспий денгиз ва ону туристлер кёп сюеген сари къайыр пляжлары, исси суву - биринчи ерде. Экинчи ерде буса оьтесиз гёзел тавлары, къакъалары, шаршарлары гелгенлени тамашагъа къалдыра.

Ял алывдан башгъа туристлер Дагъыстанда яхшы гьазирленген ва регионну тарихин, адатларын, къылыкъларын билеген экскурсоводланы таъсирини тюбюне тюше.

Олар береген маълуматлагъа гёре Дагъыстанны сюю де къала. Шо себепден туристлени арасында бизин республикагъа бир-нече керен гелип тургъанлары да бар. Олар бизде къонакъ этеген къайдаланы, тюрлю-тюрлю дагъыстан ашланы оьтесиз ушаталар. Дагъыстангъа дагъы да, дагъы да гелме гьасиретлигин айталар.

Я. БИЙБОЛАТОВ.

Янгы яшлар бавлары ачылгъан

Дагъыстан Республиканы билим берив министерлигини прес къуллугъу билдирген маълуматлагъа гёре бизин республикада дагъы да 6 яшлар баву ачылгъан. Эсгерилген яшлар бавларында 780 гиччипавну тарбияламагъа имканлыкълар бар. Пайдаландырывгъа берилген яшлар бавларыны беши «Демография» деген милли проектни болушлугъу булан ва бири Россия Федерацияны «Юрт ерлени комплекс къайдада оьсювю» деген программагъа гёре къурулгъан.

Янгы яшлар бавлары Къаягент юртда 250 яшгъа ери булан, Избербаш шагьарда 100 яшгъа ери булан, Тарумовка, Къоркъмаскъала, Бургимакмахи ва Сар-Сар юртларда ачылгъан.

ДР-ни билим беривге ва илмугъа къарайгъан министри Ягьия Бучаев Къаягентде яшлар бавуну ачылывуну шатлы жыйынында ортакъчылыкъ этген. Ол янгы тарбиялав ожакъны ачылыву булан юртлуланы къутлай туруп, артдагъы йылларда билим берив ва тарбиялав ожакълар къурулуп турагъанын эсгерген ва артдагъы 3 йылны ичинде 40 янгы школа ва 57 яшлар бавлары ачылгъанын билдирген. Министрни айтывуна гёре, ачылгъан янгы яшлар бавларында гиччипавлар учун 20 минг къошум ерлер болдурулгъан.

Патимат БЕКЕЕВА.

Савлай оьмюрге узатылгъан бийив

2023-нчю йылны ахырында Россияны Президенти Владимир Путин оьзюню сёйлевюнде 2024-нчю йыл–Агьлюню йылы деп белгиледи. Халкъарада оьзлени оьзден хасияты, битими, пагьмусу булан абур-сый къазангъан, ким де сукълланардай отав къуруп, уьй-эшик ачып, бириндeн-бири тизив авлетлени тарбиялап, аякъ уьстге салгъан уьягьлюлер аз тюгюлдюр. Олайлардан бири болгъан халкъны сюювлю асил инсанлары Анав ва Шавлух Ибадуллаевлени таныймайгъанлар нагагь да ёкъдур. Агьлюню йылын оланы къысматыны гёзел дюньясындан гезен башлама сюебиз.

Паху ГЬАЙБУЛЛАЕВА.

Бирче узакъ йыллар яшамакъ–зор насип ва шону булан бирге шо уллу загъмат ва оьр усталыкъ. Ибадуллаевлер – Анав ва Шавлух бютюн Дагъыстанда пагьмулу артистлер ва насипли агьлю гьисапда танывлу. Олар бир-бирин аявлап, бирбирине табылып бирче яшайгъанлы 63 йыл бола.

Гюмюш, алтын, изумрут тойларын белгилеп, гьали бриллиант тоюна ювукъ болуп тура. Бриллиант–къаттылыкъны, тазалыкъны, терен ойну, гьакъылны белгиси. Шоланы къайсы да Ибадуллаевлени агьлю бирлешивюне бары да якъдан къыйыша.

Шавлух Ибадуллаев, ону эсге алывларына гёре, оьзю де англап битмеген кюйде Анавну биринчилей гёргендокъ сююп къалгъан. О заманларда олагъа 10 йыллар бола болгъандыр... Бир гезик Шавлух Пионерлени уьюндеги милли бийивлени кружогуну репетициясына тюше. Онда ону къурдашы бийий болгъан. Тенглилери бийийген кюйне къарап, гьайран бола. Дагъы да ол илиякълы, саламатлы къызъяш Анавну ушатгъан. Анав да бурма чачлы янгы гелген уланъяшгъа тергев бермей къоймагъан. Шолай арасындан оьтюп гетген учгъунлар заман гетип, бугюн де ожагъына иссилик береген уллу сюв оьртенге айланажакъ.

(Давамы 11-нчи бетде).

Къайратлы загьматгъа этилген гьюрмет

Декабр айны 22-синде, «Газпром трансгаз Махачкала» деген жамиятны жыйынлар юрюлеген залында Насрутдин Насрутдинов тувгъанлы 90 йыл битегенликге байлавлу шатлы мажлис болду.

Шо гюн бизин республиканы табии газ булан таъмин этивню кюрчюсюн салгъан, кёп йылланы боюнда эсгерилген жамиятгъа ёлбашчылыкъ этип тургъан Россияны промышленностуну ат къазангъан къуллукъчусу Н. И. Насрутдиновну къутламагъа жыйылгъанлар ону атына хыйлы лайыкълы сёзлер айтды. Дагъыстанлыланы табии газ булан таъмин этеген предприятие къурулгъан биринчи гюнлеринден тутуп, ону яннавурундан таймай гечесин-гюнюн бир этип дегенлей белсенип тургъанлар да халкъны яшавун енгил этмек учун башлапгъы вакътилерде не къадар гьаракат юрюлгенин эсге алып сёйледи.

Бугюнлерде ол башлагъан ишни туварып къоймасны къастын этеген яш касбучулар да бажарывлу ёлбашчы гьисапда ондан уьлгю алагъанын ташдырды. Оьмюр боюнда халкъгъа къуллукъ этип тургъан, атын айтса, эл таныйгъан атасы Илмутдинден уьлгю алып, ол бажарывлу ёлбашчы, бизин республика парламентни депутаты гьисапда да бирев де яшавгъа чыгъармагъа болушлукъ этмеген къуллукъланы гьаракатына ким де сукъланардай кютюп гелгени эсгерилди.

Инг алда жыйылгъанлагъа видеофильм гёрсетилди. Шону булан Насрутдин Насрутдиновну яшав тархлары малим этилди. Дейгеним, эсгерилген шо видеофильмни барышында ол Грозный шагьардагъы нап институтну битдирип къайтгъан сонг оьтген ёлну суратлап, юртлуланы уьйлерин иситип, бир тюрлю онгайлыкълар яратывгъа байлавлу яш чагъында юрекге тутгъан асил мурадын яшавгъа чыгъармакъ учун нечакъы къаст этгени гьакъда айтылды. Мычыгъыш бойда дав гьаракатлар юрюлюп турагъан йылларда бизин республиканы шагьарларын ва юртларын бир мюгьлетге де бёлюнмейген кюйде табии газ булан таъмин этмек учун огъар не йимик къыйын шартланы енгмеге тюшгени де эсгерилди.

Бир башлап «Газпром трансгаз Махачкала» деген жамиятны генеральный директору Александр Астанинге сёз берилди. Ол оьзюню сёйлевюнде билдиргенде йимик, бугюнлерде оьзю ёлбашчылыкъ этеген предприятие Россияны къыбла боюнда инг уллуларындан гьисаплана. Янгыз Дагъыстанны тюгюл, Темиркъазыкъ Кавказны бир-бир республикаларына, гьатта, ювукъда ерлешген тыш пачалыкъланы бир пайына ёрукълу кюйде табии газны етишдирип тура. Предприятиени шо даражада оьсмеклиги шону кюрчюсюн салгъан Насрутдин Насрутдиновну, олай да башлапгъы вакътилерде ону булан бирче чалышып тургъан бажарывлу касбучуланы къайратлы загьматыны натижасы болуп токътай. Ону сёзлерине гёре, буссагьатгъы вакътиде де олардан насигьат алмагъа болагъанлыкъ да, оьзлеге табии газ юрюйген тезде ясандырылгъан быргъыланы ярашдырывгъа ва гьалиги талаплагъа жавап береген кюйде янгыртывгъа байлавлу алгъа салынгъан борчланы лап къысгъа болжалны ичинде тийишли даражада кютмеге кёмек этеген ерли къуллукъчуланы бажарывлулугъу ва касбу ишинде тажрибасы, хас болгъан кьаныгъывлукъну, къатты талаплыкъны яхшылыгъындан, ол бир де этеген ишини артына чыкъмай къалмагъан. Бугюнлерде предприятие лап тизив техника булан таъмин этилгенлиги де, оьзюнде инг бажарывлу касбучулар чалышагъаны да 1979-нчу йылдан тутуп башлангъан ону гьаракатындан баш ала. Тувуп оьсген элин гьатсыз сюеген, герти абур-сыйгъа лайыкълы болгъан, айланасында айланагъанланы тынглатып да билеген, гьар къачан да олагъа тынглап да, алгъа салынгъан авур масъалаланы чечивде бирлешдирип де билген Насрутдин Насрутдинов йимик гёрмекли адамны замандашы экенибизге бизин гьар къайсыбызны да оьктем болмагъа гьакъыбыз бар, – дей туруп, предприятиени ёлбашчысы сёйлевюн булай тамамлады:

– Оьзюню юбилейи белгиленеген Насрутдин Насрутдинов газ тармакъны оьсювюне сёз булан айтып етишдирмеге болмайгъан кюйде шайлы къошум этген. Оьзюню къылыкъ-хасият битимине яшдан берли хас болгъан къаныгъывлукъну, къатты талаплыкъны яхшылыгъындан, ол бир де этеген ишини артына чыкъмай къалмагъан. Бугюнлерде предприятие лап тизив техника булан таъмин этилгенлиги де, оьзюнде инг бажарывлу касбучулар чалышагъаны да 1979-нчу йылдан тутуп башлангъан ону гьаракатындан баш ала. Тувуп оьсген элин гьатсыз сюеген, герти абур-сыйгъа лайыкълы болгъан, айланасында айланагъанланы тынглатып да билеген, гьар къачан да олагъа тынглап да, алгъа салынгъан авур масъалаланы чечивде бирлешдирип де билген Насрутдин Насрутдинов йимик гёрмекли адамны замандашы экенибизге бизин гьар къайсыбызны да оьктем болмагъа гьакъыбыз бар, – дей туруп, предприятиени ёлбашчысы сёйлевюн булай тамамлады:

– Гьюрметли Насрутдин Илмутдинович, биз гьар заманда да сизин алдыгъызда баш иебиз. Негер тюгюл де, бизин предприятиени ва савлай республиканы тарихи агъымын белгилейген агьвалатларда жагь кюйде ортакъчылыкъ эте туруп, сиз лап четим йылларда оьзюгюзню аямайлы загьмат тёгюп, дагъыстанлыланы гележек наслуларыны талайлыгъын гёз алгъа тутуп, башгъалар да уьлгю алардай санлы яшав ёлну оьтгенсиз. Гьакъ юрекден сизге савлукъ, кёп-кёп яхшылыкълар ёрайман. Дос-къардашны ва оьзге ювукъ адамланы янындан да алдын йимик гележекде гьай этивню гьис этип турмагъа сизге насип болсун! Гертилей де, шолай абур да, сый да сизге тийишли!

Насрутдин Насрутдиновну атына «Газпром» акционер жамиятыны правлениесини заместители Сергей Фёдорович Хомяков йиберип гелген къутлав кагъызы да охулуп жыйылгъанлагъа малим этилди. Шондан сонг «Газпром трансгаз Махачкала» жамиятны профсоюз къурумуну ёлбашчысы Руманият Магьаммадовна Насрутдинова сёйлевлени узатды. Ол да «Газпром» акционер жамиятыны профсоюзуну ёлбашчысы Владимир Николаевич Ковальчукну атындан гелген бирдагъы къутлав кагъыз булан жыйылгъанланы таныш этди.

ДР-ни энергетикагъа ва тарифлеге къарайгъан министри Мурат Шихалиев де оьзюню гезигинде Насрутдин Насрутдиновгъа загьмат чалышывунда гёрсетген къайратлыгъы учун разилигин билдирип, сёйлевюн булай узатды:

– Насрутдин Илмутдинович булан мен 2001-нчи йылда таныш болгъанман. Шо заманда мен, яш касбучу, бизин республиканы Пачалыкъ Советини ва Гьукуматыны администрациясында ягъарлыкъ ва газ тармакъны ишине жаваплы эдим. Шо вакътиден тутуп мен ону булан кёп къатнагъанман. Тек ол оьмюр чагъын, не де оьр къуллукъда ишлейгенин гьисапгъа алып, оьзюню оьктем тутуп бир керен де гёрмегенмен. Шолайлыкъда, иш уьстде адамлар булан нечик аралыкъ тутмагъа тюшегенине ондан уьлгю алып уьйренгенмен. Лап да аслусу, бир вакътиде сиз башлагъан иш бугюнлерде узатылып тура. Билемен, сизин шо да гьакъ юрекден сююндюре. Газ тармакъдагъы оьрлюклер булан байлавлу къайратлы загьматыгъызны натижасында сиз оьзюгюзню атыгъызны савлай республикагъа танытып, данггъа чыгъармагъа бажаргъансыз. Узакъ йылланы боюнда сизин къаныгъывлу кюйде къаст этивюгюзню натижасында амалгъа гелген даражаны сакъламагъа бугюнлерде, сизге, предприятиеде чалышагъанлагъа, тынч тюгюл экенин де англайман. Къыйынлыкъланы алдында къайпанмайгъаныгъызны да гёремен. Гьар не якъдан да, бизин министрликни янындан сиз якълав табажакъны да билгенигизни сюемен.

Насрутдин Илмутдинович, сиздей бажарывлу ёлбашчысы болмакъ да гьар предприятиеге оьрлюкдюр, макътавлу юбилейигиз булан къутлайман!

Оьтгерилген мажлисни барышында Дагъыстан пачалыкъ халкъ хозяйство университетини президенти академик Гьамит Бучаевни, «Газпром трансгаз Махачкала» жамиятгъа кёп йыллар ишлеп тургъан ДР-ни ва Россияны ат къазангъан къурувчусу Адилхан Абидиновну, олай да Магьаммат Къурбановну сёйлевлери жыйылгъанланы тергевюн тартды. Бизин республиканы бир-бир районларыны гьакимбашларыны атындан да къутлавлар болду.

Мажлисни ахырын эте туруп, Насрутдин Насрутдинов да торайып гелеген яш наслуну вакиллерине оьзюню насигьат сёзюн айтды:

– Давну йылларында кёп къыйынлыкъланы башдан гечирмеге тюшдю. Шо йылларда, шондан сонг да бизин халкъ ярлы яшай эди. Тек шогъар да къарамайлы, уллулар чы нечик де, биз, яшлар да, бизин уьлкени гележегин ойлаша эдик. Сиз де халкъны яшавун, шону булан бирге, савлай уьлкени гьалын яхшылашдырмакъ учун къаст этип ишлегиз! Шодур сизге насигьат сёзюм!

Къайратлы загьматны алгъышлагъан ахшам гелген къонакълар учун айылгъан тепсилени артында узатылды. Белгили йыравлар Магьамматрасул Рабаданов, ДР-ни ат къазангъан артисткасы Маржанат Гьажиева, ДР-ни халкъ артисткасы Гюлханым Гьажиева оьзлени къурч йырларын савгъат этип, жыйылгъанланы шайлы гёнгюн ачды.

Насрулла БАЙБОЛАТОВ

Юртну масъалаларыны айланасында

Оьтген йылны ахырында Бабаюрт районну башчысы Даниял Исламов, Россияны Бабаюртдагъы ич ишлер управлениесини ёлбашчысы Арсен Хабилов ва районну билим берив управлениесини ёлбашчысыны ишин заманлыкъгъа юрютеген Мурат Вагьабов да булан, Туршунайда юртлулар булан тувулунагъан масъаланы арагъа салып, тындырыкълы лакъырлашыв оьтгерди.

Жыйылгъанлар эсгереген кюйде биринчи ва инг агьамиятлы саналагъан - токътащдырылгъан къайдалагъа да къыйышмайгъан, щитлерден жыйылып тюзюлген эсги школаны масъаласы эди. Лакъырлашывда, янгы школаны къурулуву гьакъында айта туруп, район администрациядан 200 яшгъа ери булангъы школаны бинасын къурмакъ учунгъу проектге разилешив алмакъ муратда кагъызлар онгарылгъанны ва школаны тизмек учун тарыкъ 2 гектар ер гьазир экенни де эсгерди. Бу йыл буса район администрация акъча янындан да кёмеклешип, Туршунай орта школада гиччирек ремонт ишлер этилип, яшлар охувун давам этип туралар.

– Озокъда, мен сизин бугюнгю къарсалавларыгъызны англайман. Тек, янгы школаны къурмакъ учун аз заман герекмей. Сиз айтагъан болжалгъа ону бинасын къуруп битмеге де бажарылмай. Бугюн биз гертисин айтмагъа герекбиз, эгер школаны къурулушу 2024-нчю йылда башланып къалса да, о къоллавгъа берилгенче нечесе йыл гетмеге имканлыкъ бар, – деди Д. Исламов. – Шону учун да, тийишли ремонт ишлер этип, тарыкъ ерде терезе-эшигин алышдырып, кюрчюсюн беклешдирип, къалкъысын алышдырып, бар харжыбыздан да пайдаланып, тувулунгъан масъаланы чечмеге герекбиз. Биз нечик ойлашсакъ да, яшлагъа бу школада гьали де бир нече йыллар охумагъа тюшежек.

Бизин оьзге ят яшларыбыз ёкъ. Олар бары да – бизин аявлуларыбыз, шоланы гележеги учун чалышабыз, ону булан бирге яшланы билимини, тарбиялавуну гьайын этмеге герекбиз. Яшлар учун гьалиги янгы школаны шартларына жавап бермейген, спорт ва актовый залы ёкъ, тар тыгъыс класларда эки сменде охуйгъан ерде яхшы, даражалы билим алмагъа да къыйын экенни англайбыз. Буса да, ёлугъагъан четимликлеге чул бермей, алдына салынгъан борчларына оьр даражада янашып загьмат тёгеген школаны муаллим коллективине баракалла билдиремен, – деди Даниял Исламов.

Шондан къайры да, жыйында юртну халкъы ичеген сувну масъаласын да арагъа чыгъарды. Бусагьатгъы вакътиде юртда эки артезиан ишлей. Амма ону суву юртгъа азлыкъ эте. Шону учун да бурав уруп, бирдагъы да бир булакъ чыгъармаса бажарылмай. Шогъар заман да, озокъда, харж да герек. Даниял Исламов шо масъаланы да оьзюню тергевюню тюбюнде сакълажагъы гьакъда билдирди ва ону булан бирге, Янгы Хасада ва Герменчикде этилген ишлерде топлангъан сынавгъа гёре, сув гьавузлар да къуруп, бар сув сама да халкъгъа етишсин учун ишлемеге герекни айтды. Шо ишлер яшавгъа чыкъса, сув гьавузлагъа насослар булан сувну оьрге берип, шондан таба юртну халкъы ичеген сувдан толу кюйде таъмин болажакъ.

Ёлугъувда юртну ёлбашчылары, депутатлар ва юртну жамияты булан да оьзге тюрлю соравланы гьакъында ойлашылды.

Даниял Исламов оьтгерилген жыйынны гьасилин чыгъара туруп, энниден сонг да районну юртларында болуп, оьзю гёзю булан гёрюп, халкъны масъалаларыны гьакъында билмеге токъташгъанны билдирди.

Оьз гезигинде Туршунай юртну халкъы районну башчысы Даниял Исламовгъа, оьзлени сиптечилигин якълайгъаны саялы баракалла билдирип, огъар ишинде уьстюнлюклер ёрады.

Герейхан ГЬАЖИЕВ,
оьз мухбирибиз.

СУРАТДА: **ёлугъувну вактиси.**

Топуракъ ва мюлк налогланы гьакъъында

Гьали-гьалилерде Дагъыстан Огни шагьарда налог инспекцияны районара управлениесинде топуракъ ва мюлк учун тёленеген налогланы айланасында генг кюйде гьакълашыв юрюлдю. Шонда Гьайдакъ районну налог къуллукъчулары ва юрт администрацияланы башчылары, бухгалтерлери де ортакъчылыгъын болдурду.

Жыйынны районара налог къуллугъуну башчысы Рустам Магьмутов ачды ва юрютдю.

Арагъа салынгъан аслу масалагъа байлавлу болуп жыйында ортакъчылыкъ этген Гьайдакъ районну башчысыны биринчи заместители Халитбек Халитбеков оьз пикруларын малим этди.

– Районда уллу ва гиччи юртланы санаву 30-гъа етише, – деп башлады ол оьзюню сёзюн. – Юртларда топуракъ ва шолай да мюлк учун жыйылагъан налоглар муниципал ва топуракъ законларда эсгерилген кюйде ерли бюджетлени гьисабына жыйыла ва яшавлукъ-экономика масъалаланы ёрукълашдырыв учун пайдаландырыла. Шондан къайры, районда 79 бюджет къурумлар, оланы да гьарисини мюлкю, топуракъ пайы-жабары бар. Айтмагъа сюегеним, бюджет къурумлардан жыйылагъан топуракъ ва мюлк учун алынагъан налоглар да районда къалмагъа тарыкъ. Тек не этерсен, бюджет къурумларыны башчыларыны гьайсызлыгъындан топуракъ ва мюлк налогланы район бюджетге тёлевге байлавлу болуп гьысап берив ишлер осал юрюле. Натижада, топуракъ ва мюлк налоглар районда къалмай, федерал бюджетге гете.

Белгили болгъаны йимик, райондагъы 79 бюджет къурумланы 14-сю тюгюл топуракъ ва мюлк налогланы район бюджетге бакъдырмакъ учун тийишли чараланы гёрмей ва налог инспекция булан байлавлукълар юрютмей, шолайлыкъда оьз харжын къолдан чыгъара.

Жаваплы борчларына айсенилик булан янашагъан бюджет къурумланы гьакъында атларын эсгерип район администрацияны бёлюгюню начальнигини заместители Гюлмира Муратова да толу кюйде баянлыкъ берди. Гележекде бюджет къурумланы башчыларына районара налог инспекция булан байлавлукъда иш гёрмеге таклиф этди. Неге тюгюл, топуракъ ва мюлк учун тёленеген налоглар закон ёлунда, уьстде де эсгерилген кюйде, ерли бюджетлени толумлашдырмагъа тарыкъ.

Жыйынны ахырында район администрацияны бирлешген бухгалтериясыны башчысы Жарият Сулейманова арагъа салынгъан масъалалагъа байлавлу болуп жаваплы къуллукъчуланы билимлерин камиллешдирме тюшегени гьакъда айрыча эсгерди. Шону учун бухгалтерлеге районара инспекция булан бирлешип иш гёрюв асувлу болажагъы аян этилди.

Къ. КЪАРАЕВ.

СУРАТДА: **Халитбек ХАЛИТБЕКОВ.**

Магьамматгьабиб МУГЬУМАЕВ:

«Гьал уьч йылдан алышынажакъ»

Артдагъы йылларда бизин республикабызда къоллавчуланы электрик ток булан таъмин этивню ёрукълашдырывгъа байлавлу болуп кёп сёз юрюле. Гьар тюрлю оьлчевлерде «дёгерек столлар», прес-конференциялар, гьисап берив жыйынлар оьтгериле.

Бугюнлерде Магьачкъалада ДР-ни энергетика ва тарифлер министерлигинде оьтгерилген гезикли прес-конференция да Магьачкъалада ва савлай Дагъыстанда чакъда-чакъда электрик токлар къайтып къалагъаны саялы айлана якъда тувулунагъан къытавуллу гьалланы алдын алывну масаласына багъышлангъан эди.

Йиберилген кемчиликлени ва шолай да иш уьстюнде къаршылашагъан четимликлени алдын алмакъ учун не йимик чаралар гёрюле деген соравгъа байлавлу болуп эсгерилген министерликни башчысы Марат Шихалиев, Россети «Дагэнерго» деген компанияны генеральный директору Магьамматгьабиб Мугьумаев, Магьачкъала электриксетлени директору Магьамматшапи Шапиев ва ДР-ни Жамият палатасыны тармакъ комиссиясыны председатели Мама Мамаев ёлдашлар арагъа салынгъан агьамиятлы масалагъа байлавлу болуп оьз пикруларын малим этди ва журналистлени соравларына жаваплар къайтарды.

Прес-конференцияны къысгъаракъ баяны булан Марат Шамильевич ачды ва юрютдю.

– Арт вакътилерде бизин тахшагьарыбызда йимик республикабызны оьзге муниципал къурулувларында да электрик токлар къайтып къалагъаны саялы къыставуллу гьаллар тувулунагъаны негьакъ тюгюл, – деди Магьамматгьабиб Мугьумаев. – Электрик токлар къайтагъаны бир, электрик токну сан яны-гючю осаллыгъы да уллу разисизликлени тувдура. Озокъда, шо бугюнлерде тувулунгъан масъала тюгюл. 50-60 йылланы узагъында ясандырылгъан электрик къуралланы ва сетлени къоллав болжаллары битген, 70 процентге ювугъун толу къайде янгыртмасакъ бажарылмай. Шону учун уьч йыл этек чалып, бел бюгюп гьаракат этмеге герек болажакъ.

– Алгъа салынгъан агьамиятлы масаланы ёрукълашдырмакъ учун ДР-ни Башчысы Сергей Меликовну сиптечилиги булан къоллавчуланы талапларын гьисапгъа алып белгиленген харжланы уьстюне дагъы да 1 миллиард 208 миллион манатны оьлчевюнде субсидиялар берилежек, – деп англатыв берди Марат Шихалиев. – Кёмек учун гёрсетилинген харжланы да айлана якъдагъы къыставуллу гьалланы алдын алмакъ учун асувлу къайде пайдаландырмакъ къала. Дагъыстанны электрик хозяйствосун ёрукълашдырмакъ учун белгиленген болжалларда гележекде 9 миллиард манатны харжламагъа умут этилине.

Белгили болгъаны йимик, Магьачкъалада электрик токланы планлашдырып къайтарывларыны алдын алмакъ учун буса, къоллавчулагъа дагъы да эки айгъа чыдамагъа тарыкъ болажакъ.

● Сесленив

Гёчювюл гьайванчылыкъны масъалалары

Темиркъазыкъ-Кавказ федерал округдагъы республикаланы экисинде де, Дагъыстанда ва Къабарты-Балкъарияда, алдан берли гёчювюл гьайванчылыкъ булан машгъул болувгъа айрыча тергев берилип гелген. Базар аралыкълар оьмюр сюрген дыгъар девюрде де аграр комплексини эсгерилген тармагъын оьсдюрювге байлавлу болуп кёп сёз юрюле. Шо гьакъда бизин алимлерибиз, – экономика илмуланы докторлары «Ёлдашны» 2023-нчю йылны ноябр айыны 24-нде чыкъгъан номерини «Спутник» деген ичделигинде Расул Къадиев ва Алкълыч Алкълычев оьз пикруларын аян эте.

Гёчювюл гьайванчылыкъны топуракълары гьисапда къолланып турагъан отлавлукъланы асувлу къайде къоллавну масъаласына байлавлу гьар тюрлю ёлугъувлар, генгешлер, «дёгерек столлар» ва оьзге тюрлю гьакълашыв чаралар оьтгериле. Неге десегиз, артдагъы 20 йылланы ичинде бизин республикабызда сакъланагъан къой сиривлени ва туварны санаву белгили къайде артгъан. Шогъар гёре къуллукълар да болмагъа тюше.

Муна шо саялы да гёчювюл гьайванчылыкъны топуракълары гьисапда къолланагъан яйлыкъ ва къышлав отлавлукъланы заралландырмай, экология талапланы гьисапгъа алып пайдаландырыв агьамиятлы масъала болуп токътай. Дагъыстанны юрт хозяйство ва сурсат министерлигини башчыларыны баянына гёре, гёчювюл гьайванчылыкъны дазуларыны оьлчевюнде асрулар боюнда отлавлукълар гьисапда къолланып гелген топуракъланы къысматы теренден ойлашмагъа борчлу эте.

Озокъда, сурсат малланы къадарын ва сан янын къолайлашдырыв – уьлкебизни ва халкъыбызны савлугъу, аманлыгъы учунгъу лап да агьамиятлы ва сыйлы борч. Гертиден де, оьсюмлюкюлюк ва гьайванчылыкъ тармакъларда тувулунагъан масъалалар бир-бири булан тыгъыс къайде байлавлу. Шону учун гьаллашып-гьакълашып топуракъ байлыкъларыбызны асувлу къайде пайдаландырыв гележек наслуларыбыз учун асувлу болур.

Шону гьисапгъа алып, бизин республикабызны Халкъ Жыйынын депутатларыны тавуш бериву булан 1996-нчы йылда РФ-ни законларына кюрчюленип эки закон къабул этилинген эди. Шо заман уллу агьамияты булангъы масъалагъа байлавлу оьтгерилген парламент тынглавларда магъа да ортакъчылыкъ этмеге тюшдю.

«Гёчювюл гьайванчылыкъны топуракъларыны хас статусу гьакъдагъы» законну «Гёчювюл гьайванчылыкъны топуракъларыны магънасы» деген биринчи статьясы «Гёчювюл гьайванчылыкъны топуракълары тарихи дазуларына гёре токъташдырылгъан...» деп башлана.

Тек не этерсен, артдагъы 70 йылланы ичинде гёчювюл гьайванчылыкъны топуракълары ва гьайван-мал тюзден тавгъа ва тавдан тюзге гёчюрюлеген ёллар талавургъа тюшюп, къоллав магънасын тас этди. Айтмагъа сюегенибиз, республика есликдеги отлавлукъланы дазулары ерли муниципал къурулувларыны ва шолай да топуракъ реформаны гьакъындагъы законларына гёре пайдаландырылмайгъаны айлана якъда къыставуллу гьалланы тувдура.

Къышлав къотанланы айланасындагъы юрт хозяйство агьамияты булангъы топуракъларда ва шолай да гёчювюл ёлларда амалгъа гелген законсуз къурулушланы законлашдырыв айлана якъдагъы экология гьалны бузукълашдырагъаны ачыкъ болуп гёрюне. Шолайлыкъда, юрт хозяйство агьамияты булангъы топуракъларда къайырчакълар бийлейген майданланы алдын алывгъа байлавлу чараланы оьтгерив къыйынлаша.

Бизин республикабызда ДР-ни Гьукуматыны Председатели Абдулмуслим Абдулмуслимовну баянына гёре, Дагъыстанда 4 миллиондан да кёп къой ва миллионгъа ювукъ тувар сакълана. Бу ерде уллу оьлчевлердеги гьайван-мал къайда сакълана, шону учун гёчювюл гьайванчылыкъны топуракълары нечакъдар асувлу къайде пайдаландырыла деген сорав тувулуна.

Белгили болгъаны йимик, бу йыл яйлыкъ отлавлукълардан къышлав къотанлагъа миллион ярым къой маллар ва эки юз минг тувар гёчюрюлген. Къалгъан авадан пайы буса аслу гьалда къышы-язы булан гёчювюл гьайванчылыкъны тюзлюк бойдагъы топуракъларында «отлай»... Къызлар ва Ногъай бойлардагъы минг йыллар боюнда амалгъа гелген дагьнили ва берекетли топуракъланы даражасы осаллаша бара.

Айтмагъа сюегенибиз, уьстде эсгерилген законну дёртюнчю статьясында белгиленген борчлар йырыла. Юрт хозяйство агьамияты булангъы топуракъланы къорууп сакълавну ва асувлу къайде пайдаландырывну талаплары яшавгъа чыгъарылмай.

Муна шо саялы да уьстде атлары эсгерилген бизин гьюрметли алимлерибиз де эсгереген къайде, гертиден де, гёчювюл гьайванчылыкъны тюзлюк бойдагъы топуракъларыны къысматын гьисапгъа алып, ДР-ни башчыларына тийишли чараланы гёрмекден гележекге байлавлу дагъы артыкъ масъала ёкъдур деп айтмагъа ярай. Неге тюгюл, 1,2 миллион гектардагъы къышлав къотанланы айланасындагъы топуракълардан бугюн 40 муниципал къурулувларыны «ижарачылары» пайдалана. Озокъда, шогъар гьайванчылар айыплы тюгюл.

Бетни гьазирлеген
КЪ. КЪАРАЕВ.

ЁЛДАШ ГАЗЕТ 105+ 1917 YOLDASH
Спутник
Газета в газете «Ёлдаш»
Вып. 780
12.01.2024 г.
yoldash.ru

ЗАЩИТНИКИ ОТЕЧЕСТВА

Политрук по призванию

В Красной Армии во все времена большое внимание уделяли политическому воспитанию бойцов. Бойцы должны были знать, за что они воюют, кого защищают. Для выполнения этой немаловажной работы в каждой роте, в каждой батарее были политруки. Известно также, что лучшей воспитательной работой является личный пример. Комиссары и политруки вдохновляли бойцов, первыми поднимались в атаку, командовали на передовой орудиями, как и все получали ранения...

Сегодня мой рассказ о земляке, с честью выполняющем свой офицерский долг. Это Абдурахман Джамавов, он политрук по призванию.

Семья Набиюллы и Закият Джамавовых – одна из известных и почитаемых среди десятка тысяч дружно и мирно проживающих в большом селении Нижнее Казанище Буйнакского района. Глава семьи Набиюлла родился 5 августа 1951 года. Вместе со своими сверстниками ходил учиться в местную школу. По окончании 9 класса продолжил учёбу в среднем профессионально-техническом училище г. Буйнакска. Получив специальность мастера по строительным работам, устроился на Буйнакский завод по выпуску красного кирпича. Через некоторое время его перевели на должность заместителя директора по снабжению на Буйнакский завод силикатного кирпича. В последующие годы до выхода на пенсию трудился начальником диспетчерской службы Буйнакского района. Супруга и хранительница очага Закият родилась 7 ноября 1954 года, окончила 9 классов местной школы и всю жизнь до выхода на пенсию проработала на Буйнакском консервном заводе. В совместной жизни они вместе вырастили и воспитали главное своё богатство – четверых прекрасных сыновей и дочь.

Абдурахман Джамавов – третий сын, выросший в большой и дружной семье Набиюллы и Закият. Родился Абдурахман 22 апреля 1978 года, усердно учился и закончил 11 классов средней школы № 2 родного села. Недолго думая, он поступил учиться на юридический факультет Дагестанского государственного педагогического университета. Будучи студентом, в 2003 году Абдурахман познакомился и связал свою судьбу с односельчанкой Саидой. В 2005 году по окончании учёбы в университете в звании лейтенанта он был призван на службу и пополнил ряды Российской армии в Моздоке, где заключил контракт.

Двое старших братьев Абдурахмана Расул и Абдурашит тоже посчитали своим долгом посвятить жизни служению родной отчизне, на благо мира на земле и процветания народов, избрав службу военными контрактниками. Они оба принимали активное участие в специальной военной операции на территории Украины. Младший же брат Абдулла, окончив высшее учебное заведение, устроился работать сотрудником уголовного розыска в Буйнакске.

Молодого, образованного и юридически грамотного Абдурахмана Джамавова приказом командования назначают заместителем командира роты по военно-политической работе. Вот так и начались сложные армейские будни простого сельского парня, по призванию и зову сердца принявшего присягу на верность Родине и вставшего в ряды защитников Отечества.

В 2008 году войсковая часть, в которой служит Абдурахман Джамавов, учавствует в тяжелейших боях в Южной Осетии, героически защищая незыблемость и целостность границ нашей Родины. В 2015 году за отличную службу Председатель Государственной Думы России Б. Грызлов лично вручает Абдурахману Джамавову памятные именные часы. С 2015 по 2017 год Абдурахман служит в должности заместителя командира батальона по военно-политической работе в войсковой части в городе Буйнакске. В течение этих лет он трижды побывал в Сирии, заслужив несколько самых высоких наград от руководства Сирийской Арабской Республики. С 2018 года он продолжил военную службу по контракту в г. Будённовске Ставропольского края. 2 сентября 2022 года приказом заместителя министра обороны РФ – начальника Главного-политического управления ВС Абдурахман Джамавов награждён Знаком отличия военно-политических органов ВС РФ за № 97. За проявленные мужество и отвагу при выполнении задач в СВО от губернатора Ставропольского края В. Владимирова майору А. Джамавову вручена именная сабля.

Многого стоит и то, что от имени командиров частей, в которых с достоинством служат наши земляки, поступают благодарственные письма в адрес Главы Республики Дагестан.

Вот одно из них, поступившее 01.07.2022 г. от имени временно исполняющего обязанности командира 205-й отдельной мотострелковой казачьей бригады в адрес Главы Республики Дагестан:

«Уважаемый Сергей Алимович! От лица командования 205-й отдельной мотострелковой Казачьей бригады хотим выразить искреннюю признательность за воспитание вашего земляка, уроженца Буйнакского района селения Нижнее Казанище, участвующего в специальной военной операции на Херсонско-Николаевском направлении. Сегодня он с честью с оружием в руках выполняет поставленные задачи по демилитаризации и денацификации Украины, защищает мирных жителей от бандеровских нацистов. Мы благодарны Вам за то, что, несмотря на все тяготы и лишения военной службы, именно благодаря Вашему воспитанию и поддержке майор Джамавов Абдурахман Набиюллаевич остаётся надёжной опорой государства, своей семьи, родных и близких и отдаёт все силы обеспечению защиты национальных интересов России. Наша страна по праву может гордиться Вашим земляком!

Подвигами отцов, дедов, прадедов написана великая история войны, которая из года в год приумножается современным поколением. Славный путь Вашего земляка неизменно будет служить ярким примером отваги для потомков.

Пусть Вашим ребятам неизменно сопутствуют удача и успех в служении Родине. А Вам мы желаем крепкого здоровья, благополучия, мира и созидания!».

В июне 2022 года Абдурахман Джамавов вместе с бойцами своего батальона принимает самое активное участие в освобождении от укронацистов-бандеровцев посёлка Снегирёвка Николаевской области.

19 марта 2023 года приказом министра обороны Российской Федерации Абдурахману Джамавову вручена медаль «За воинскую доблесть» II степени. За проявленную смелость, умелые действия, бесстрашие и выдержку во время очередного боестолкновения с противником Абдурахман был представлен к ордену Мужества. Свою награду политрук получил из рук командира бригады прямо на позиции.

Во время очередного выполнения стратегически важного задания командования в ночное время бойцы попали под внезапный миномётный обстрел противника. Несколько бойцов, в том числе и замполит батальона, получили осколочные ранения различной степени. Раненный в руку, Абдурахман был доставлен в санчасть, затем отправлен на дальнейшее лечение в Севастопольский госпиталь, где ему была проведена операция и оказана необходимая помощь. По окончании лечения он приехал домой в краткосрочный отпуск, побыл с семьёй, родными и близкими и отправился на место дислокации к своим бойцам.

На родине, в отцовском доме родителей, у тёплого очага в ожидании добрых, хороших вестей проводят беспокойные дни и ночи супруга, дети и близкие Абдурахмана Джамавова. Старший сын Саид окончил 9 классов сельской школы и учится в Буйнакском медицинском колледже. Второй сын Исмаил ходит в 10-й класс, в будущем собирается поступать в военную академию и как отец посвятить свою жизнь служению родной Отчизне.

Третий из сыновей Даниял учится в 3-м классе, а младшая и любимая дочь Абдурахмана и Саиды 5-летняя Аиша с большим удовольствием ходит в местный детский сад.

Нам же остаётся пожелать славным защитникам Родины достойной победы над нацистским режимом и международными террористами, благополучного возвращения к своим семьям, здоровья и мирной жизни на земле.

Казим КАЗИМОВ

На снимке: Абдурахман Джамавов

Сергей Меликов вручил дипломы победителям конкурса на соискание грантов Главы РД

28 декабря Глава Дагестана Сергей Меликов вручил дипломы победителям конкурса на соискание грантов Главы Республики Дагестан за 2023 год.

В этом году в качестве лучших отобрано 67 инициатив в восьми номинациях на общую сумму 26,5 млн рублей. Среди соискателей этого года специалисты в области экономики, культуры и искусства, молодежной политики, физической культуры и спорта, средств массовой информации и малого предпринимательства. В целом экспертным советом было рассмотрено 246 проектов.

«В этом году мы более скрупулезно подошли к тому, чтобы гранты дошли до тех соискателей, чьи работы могут действительно принести пользу республике. И мне отрадно видеть сегодня, что меры поддержки будут направлены именно по этому назначению.

Глубоко символично, что, работая в самых разных сферах, ставя перед собой разные цели, мы достигаем высоких результатов, которые в итоге становятся общим успехом. И чем больше личных достижений, талантливых начинаний в науке, образовании, культуре, разработке образцов новых технологий, обеспечивающих раз-

витие экономики и социальной сферы, многих других направлений, тем сильнее и сплочённее наше общество», – отметил Сергей Меликов, приветствуя победителей.

Большая часть грантов направлена на поддержку проектов в сфере образования, науки, техники и инноваций.

«Для нас в Дагестане роль педагогов и наставников сопряжена с понятием старейшины, алима. Для нас на Кавказе любой старший человек является наставником, передающим свои лучшие качества в традиционных для нас жизненных позициях. При этом, на мой взгляд, в современном стремительно меняющемся мире статус наставника становится выше, чем статус педагога.

Не каждый наставник должен быть педагогом, но каждый педагог должен быть и педагогом, и наставником, и воспитателем. Тогда мы вернемся к тем временам, когда образование для нас было чем-то святым и возвышенным.

Гранты, направленные на поддержку этого направления, нацелены на формирование мировоззрения детей, системы ценностей, связи между поколениями, интереса к отечественной истории и культуре», – сказал Глава Дагестана.

По словам Сергея Меликова, дагестанские учителя и наставники вырастили, воспитали настоящих мужчин, героев, научили их быть честными, отважными и порядочными людьми. «Мы это видим на ярких примерах наших героев. На днях восьмой наш земляк Абуталимов Темирлан Умарович получил высокое звание Героя Российской Федерации», – привел пример Сергей Меликов.

Он поблагодарил авторов проектов о дагестанских героях Саиду Магомедову, Султана

Азизова, Гаджи Ибрагимова и Севрину Шамхалову и многих других, кто сегодня работает над такими проектами, как «Окопная свеча», «Фотографии Героев».

Отдельно отметил Глава Дагестана заинтересованность и участие научного сообщества в решении насущных проблем республики. Одна из них – водоснабжение, и для её решения реализуются многие проекты, в том числе посвящённые качеству воды, над которыми трудятся Асият Магомедова и Абдулгалим Исаев.

«В канун Нового года завершено строительство водовода Чиркей – Буйнакск, протяжённость которого составляет около 32 километров. Это долгожданное событие более чем для 70 тысяч жителей Буйнакска и близлежащих сёл, которые долгие годы сталкивались с отсутствием воды. После завершения пусконаладочных работ в ближайшее время откроем этот водовод. А вслед за ним и водовод Чиркей – Махачкала – Каспийск, и дальше будем заниматься проблемами водоснабжения, без их решения никакое развитие в Дагестане просто невозможно», – подчеркнул руководитель региона.

Остановился Сергей Меликов и на проектах социальной направленности Сабрины Алиевой, Руслана Курбанмагомедова, Рамазана Рамазанова. Основная цель их работы – создание условий для трудовой реабилитации лиц с инвалидностью, выпускников социально-реабилитационных центров.

«Эти люди – порой самые активные участники любых общественных процессов. Мы аплодируем их оптимизму и стойкости», – сказал глава субъекта.

Среди проектов большое количество тех, что посвящены сбережению, изучению и развитию родных языков, традиций и обычаев народов республики.

«В этом году в нашей республике прошел форум по сохранению историко-культурного наследия России при личном участии Валентины Ивановны Матвиенко. Это было своеобразным знаком. Дагестан является кладезью всего того, о чем мы говорим. Как справедливо отмечал наш Расул Гамзатов, «достоинство каждого народа в том, чтобы, раскрыв душу миру, оставаться самим собой». Что он и делал. Хотел бы поблагодарить присутствующего здесь Мурада Ахмедова за помощь в организации и проведении Года нашего «поэта аула и планеты». Вы многое делаете, чтобы в этот непростой исторический период культурная жизнь нашего общества не прерывалась, чтобы почитатели Расула Гамзатовича, особенно молодежь, могли приобщиться к его мудрости, таланту, благородству, мужеству», – отметил Сергей Меликов работу «Путь к вершинам литературы», приуроченную к 90-летию Союза писателей Дагестана и 100-летию поэта.

В области средств массовой информации на поддержку творческих проектов журналистов республиканских СМИ на национальных языках грант получил и главный редактор республиканской газеты «Ёлдаш» Гебек Конакбиев на реализацию проекта «К 80-летию Победы в ВОВ о 80 ветеранах».

Ибрагимов Хамав Ибрагимович получил грант на реализацию проекта «Программа социально-экономического развития центральной равнинной зоны «Программа Центральный Дагестан» как инструмент эффективного администрирования землями сельскохозяйственного назначения (проект агломерации Центральный Дагестан)»; представитель некоммерческого партнерства «Толеранс» г. Махачкалы Зарема Сулейманова – на проект «Казачество в семье народов Дагестана», а Гусейнов Юсуп Магомедович – на реализацию проекта «Издание монографии «Адат и шариат в быту кумыков XIX–XX веков.

Среди тех, кто получил в этот день дипломы, Мурад Магомедов и Саният Абакарова, Фатима Мухамедова с проектами, посвященными творчеству Расула Гамзатова, Марьям Камилова, посвятившая свою работу сохранению наследия предков, Рамазан Рамазанов, думающий об организации туристических поездок для детей с ОВЗ и детей участников специальной военной операции, и многие другие.

«Получение гранта Главы Республики Дагестан – большая честь и ответственность. Но главное – это стимул для дальнейшей самореализации, для раскрытия вашего научного и творческого потенциала. Уверен, что так и будет: все проекты будут реализованы в ближайшее время. Все они важны и востребованы. В преддверии следующего года мы определяем новые рубежи. Основной из них – наша Победа в специальной военной операции, в той борьбе, которую наша страна ведет сегодня со всеобщим злом, в том числе за сохранение наших исконных традиций.

Если мы не будем их защищать, у нас никогда не будет той дружбы народов, которая сегодня есть в Дагестане и которую за основу берут многие регионы нашей Родины. В следующем году мы обязательно продолжим все наши изыскания, в том числе в области культуры и искусства. Кроме того, следующий год будет годом важных экономических решений в соответствии со Стратегией развития Дагестана.

Не останется в стороне и развитие физической культуры и спорта, привлечение к здоровому образу жизни наших детей», – подчеркнул глава региона. Он поздравил всех с победой в конкурсе и с наступающим Новым годом!

«Пусть 2024 станет годом только добрых событий, долгожданных и неожиданных, наполнит вашу жизнь интересными и значимыми делами. Дерзайте воплощать в жизнь то, на что не осмеливались раньше. И пусть все начинания увенчаются успехом!» – пожелал в заключение Сергей Меликов.

Наш корреспондент

Роль русских учителей в развитии образования и культуры

В завершающемся Году педагога и наставника было проведено немало мероприятий, призванных подчеркнуть особую значимость великой миссии педагога. Такие мероприятия проводились в течение года и в Дагестанском филиале РГПУ им. А. И. Герцена.

22 декабря в РГПУ им. А. И. Герцена состоялся Всероссийский научно-практический круглый стол «Роль русских учителей в развитии образования и культуры многонациональной России», организованный Дагестанским филиалом университета.

Участники мероприятия обсудили вклад русских учителей в развитие образования и культуры народов России и обменялись опытом сохранения памяти о лучших представителях педагогической профессии.

Перед началом круглого стола студенты кафедры хореографического искусства института музыки, театра и хореографии исполнили танцевальную композицию, посвящённую профессии учителя.

Модераторами мероприятия выступили проректор по научной работе РГПУ им. А. И. Герцена Светлана Писарева и директор Дагестанского филиала Ольга Шапиева.

В своём слове Светлана Анатольевна Писарева отметила: «Тема, которую мы обсуждаем сегодня, чрезвычайно важная. Учитывая те политические задачи, которые стоят сегодня перед нашей страной, необходимо найти очень серьёзные ценностные основания для нашего продвижения вперёд. С этой точки зрения инициатива Дагестанского филиала нашего университета по проведению такого замечательного круглого стола заслуживает безусловной поддержки и имеет особую значимость, в особенности учитывая то, что вопросы

возврата к традиционным ценностям становятся всё более актуальными».

Директор Дагестанского филиала Ольга Гасановна Шапиева зачитала приветственный адрес от Председателя Народного Собрания и министра образования и науки Республики Дагестан.

Участниками мероприятия стали учёные из Кабардино-Балкарии, Чеченской Республики, Дагестана, Мурманской области, Санкт-Петербурга, преподаватели образовательных организаций, специалисты в области истории, педагогики и методики общего образования. Их доклады были посвящены таким темам, как роль русского учителя в сохранении и распространении общенациональных нравственных ценностей, выдающиеся педагоги-наставники и их вклад в педагогическую науку, сохранение традиций преемственности педагогических поколений, роль учителя в гражданско-патриотическом воспитании школьников в многонациональной России.

Также в этот день в Павловском зале РГПУ им. А. И. Герцена собрались родственники русских учителей, которые в 1930–1950-е годы ездили в далёкие горные аулы и внесли огромный вклад в развитие образования и культуры разных народов.

Живые воспоминания бывших учеников, архивные свидетельства, фото- и видеоматериалы придали особый эмоциональный настрой всей работе круглого стола.

Кроме того, в рамках круглого стола состоялось награждение победителей и призеров конкурсов исследовательских и творческих работ. Конкурсные мероприятия объединили вокруг себя участников из разных регионов России, в которых чтут память о русских учителях.

Мероприятие вызвало глубокий эмоциональный отклик как среди присутствующих, так и среди многочисленных дистанционных участников, которые отметили высокий уровень организации и поблагодарили организаторов за внимание к такой важной теме.

Руганият МУСАЕВА,
кандидат филологических наук

Здравствуйте, уважаемая Татьяна Беляева.

По просьбе больной Гаджимагомедовой Марият, находящейся на амбулаторном режиме, я написал Вам это письмо. Она просит Вас поощрить и вынести благодарность от Вашего имени указанным в статье медицинским работникам первой городской больницы Махачкалы.

Спасибо Айшат Эльмурзаевой

Ковид-19 с его страшными последствиями люди не забудут, наверное, никогда. Коронавирус и вызванная им пандемия были настоящим бедствием.

Многих людей унесла из жизни эта инфекция, многих сделала инвалидами. То, что происходило в реанимационных отделениях больниц, так называемых «красных зонах», кроме как ужасом не назовёшь. Автор этих строк также «стал жертвой» этой пандемии, попав в больницу. К счастью, до «красной зоны» дело не дошло. Так что я не понаслышке знаю об этом. От ковида умерли наш школьный учитель и его сын – мой одноклассник, ухаживавший за отцом.

Но и врачи, и весь медицинский персонал больниц, поликлиник и других медучреждений были в зоне риска. Мы знаем, что немало их погибло, заразившись от больных пациентов, но, несмотря на это, доктора и медперсонал слаженно и чётко выполняли свою работу.

Хочу рассказать о семейной чете Гаджимагомеде и Марият Гаджимагомедовых и медперсонале реанимационного отделения городской больницы № 1 г. Махачкалы. Четыре месяца Марият и её муж боролись за жизнь и, к счастью, выкарабкались. Они с ужасом вспоминают, как были очевидцами смертей больных. И несмотря на опасность поражения этой инфекцией, врачи и весь медперсонал выполняли свои основные обязанности.

Марият с теплотой вспоминает врачей, которые спасли ей жизнь.

Она выражает огромную благодарность завотделением Гамзату Магомедовичу, врачам Зауру Алиевичу, Хадижат Меджидовне, Шамилю Ганиевичу.

– Медсёстры, заступая на дежурства, работали слаженно, их труд в то страшное время я сравниваю с подвигом, – говорит Марият. – Низкий поклон работникам младшего медперсонала, труд которых остаётся в тени.

Особенно Марият выражает благодарность санитарке Эльмурзаевой Айшат и говорит о ней как о чистосердечном, душевном человеке.

Я связался с Эльмурзаевой Айшат и передал, как Марият благодарна ей, и попросил рассказать немного о себе. Эльмурзаева Айшат родилась в Манасе, выросла в многодетной семье, родители умерли рано. У неё четверо детей – два мальчика и две девочки. Работает в городской больнице № 1 г. Махачкалы с 2017 года. Айшат окончила медколледж имени Аскерханова и продолжает работать санитаркой в этой же больнице. С 2012 года Айшат является донором крови, также она находится в реестре доноров костного мозга...

Несмотря на прошедшее время, Айшат сразу вспомнила Марият.

Гаджимагомед, муж Марият, также искренне выражает огромную благодарность Эльмурзаевой Айшат.

Салих САЛИХОВ

НАШ КАЛЕНДАРЬ

6 января – 110 лет со дня рождения народного поэта Дагестана, лауреата Республиканской премии им. С. Стальского, поэта и переводчика Анвара Абдулгамидовича Аджиева.

Родился он в селе Костек Хасавюртовского округа Терской области (ныне Хасавюртовского района) в 1914 году. Окончил Высшую партийную школу при ЦК КПСС. Работал в редакциях газет «Комсомолец Дагестана» и «Ленин ёлу» (Ленинский путь), в аппарате Дагобкома КПСС, председателем Дагтелерадиокомитета, главным редактором альманаха «Дружба». В 1934 году в Дагестанском книжном издательстве вышел в свет первый поэтический сборник А. Аджиева на родном языке «Обновление» («Янгырыв»). Борьбе дагестанцев с немецкими войсками посвящены сборники Аджиева «Наступление» («Чапгъын») и «Сабли» («Къылычлар»). В его послевоенных произведениях поднимаются темы борьбы за мир, созидательного труда – сборники «Счастливые горы» («Талайлы тавлар»), «Песни о счастье», «Споём да посмеёмся» («Йырлайыкъ да кюлейик»). Последним произведением Аджиева стала повесть «Болтливая утка», опубликованная в 1992 году. А всего в центральных и республиканских издательствах на родном, русском и языках народов Дагестана вышло более 35 прозаических и поэтических сборников.

А. Аджиев – поэт-лирик. Его напевные и музыкальные по форме стихи отличаются разнообразием мотивов и жанров. Многие его стихи положены на музыку.

Им переведены на кумыкский язык стихи М. Лермонтова, Т. Шевченко, К. Хетагурова, В. Маяковского, Г. Цадасы, С. Стальского, М. Джалиля, Г. Тукая, Р. Гамзатова, К. Кулиева, Н. Хазри, Р. Рашидова. Для Кумыкского музыкально-драматического театра им А.-П. Салаватова он перевел пьесы «Аршин мал алан» У. Гаджибекова, «День чудесных обманов» Шеридана, «Укрощение строптивой» В. Шекспира, «Собака на сене» К. Гольдони, «Материнское поле» Ч. Айтматова.

Умер в 1991 году и похоронен в родном селе Костек.

Герою России досрочно присвоено воинское звание

Радостная весть к Новому году: Герою России, командиру мотострелковой роты гвардии лейтенанту Темирлану Абуталимову досрочно присвоено воинские звание «старший лейтенант» на 2,5 года раньше положенного.

Напомним, что Темирлан Абуталимов уроженец Хасавюртовского района. По окончании гимназии № 17 г. Махачкалы поступил в Дагестанский государственный университет на юридический факультет. А получив диплом, сразу поехал служить в Брянскую область. Через год вернулся, поступил заочно в магистратуру и начал работать следователем в Хасавюртовском ГОВД.

Когда началась частичная мобилизация, Темирлан сам, не дожидаясь повестки, пошел в военкомат.

Находясь на передовой, он в ходе сражений в Запорожской области был ранен, но продолжил бой, несмотря на численное превосходство противника. Лично уничтожил 3 единицы бронетехники и живую силу противника.

Военнослужащий награжден орденом Мужества. За заслуги перед государством, связанные с совершением геройского подвига, Указом Верховного Главнокомандующего Российской Федерации Владимира Путина в декабре 2023 года награжден высшей государственной наградой – Звездой Героя Российской Федерации.

«Благодаря его профессионализму и отваге наши военнослужащие нанесли огромный урон врагу, переломили ситуацию и одержали победу. Темирлан стал восьмым Героем России из Дагестана с начала СВО. Историю каждого из них мы должны помнить и рассказывать детям.

Темирлан, Дагестан восхищается и гордится тобой! Ты показал характер настоящего дагестанца и стал образцом стойкости и чести для всех россиян. Спасибо тебе за любовь к Родине и готовность своими подвигами укреплять ее мощь и славу!» – отметил Глава Дагестана Сергей Меликов.

Открыт детский сад на 120 мест

В Коркмаскале благодаря нацпроекту «Демография» торжественно открыли детский сад «Улыбка» на 120 мест, который снизит напряженную ситуацию с местами в дошкольных учреждениях, очередь в которые достигает 600 человек.

Большой двухэтажный садик отвечает всем современным санитарным требованиям и образовательным стандартам. Он рассчитан на 6 групп, разделенных на уютные спальни и просторные игровые комнаты. В саду большой музыкальный зал, оборудованные кабинеты психолога и логопеда, медицинский кабинет, пищеблок с отдельными цехами для хранения и обработки продуктов. «Улыбка» – второй детсад, открытый в районе за последние два года.

В новом учреждении созданы все условия для развития интеллектуальных, творческих и физических способностей ребят. Кроме того, в детском саду будут работать специалисты узкого профиля, что расширит возможности для занятий с детьми, имеющими особенности здоровья.

Среди ключевых целей нацпроекта «Демография» – поддержка семей с детьми, увеличение ожидаемой продолжительности здоровой жизни, снижение смертности населения старше трудоспособного возраста, формирование в обществе культуры здорового образа жизни, а также мотивации на отказ от вредных привычек и регулярные занятия спортом. Нацпроекты, инициированные Президентом РФ Владимиром Путиным, стартовали в 2019 году.

В муниципалитете остается ещё 4 населенных пункта, в которых нет дошкольных учреждений. Задача руководства района на ближайшие несколько лет ликвидировать этот существенный социальный пробел, который в прямом смысле влияет на развитие общества, ведь не секрет, что именно в детском саду закладываются основы когнитивных способностей человека.

Г. БЕК

ИСТОРИЯ ОДНОЙ ФОТОГРАФИИ

Джума-мечеть с. Костек

Построил её на свои средства Баймурза хаджи. Имеются две даты: у северной средней двери дата 1880 год, а на восточной – 1884 год. Возможно, это начало и конец строительства. Мечеть в длину 40 метров, в ширину 20 метров, в высоту 5,2 метра, минареты по углам высотой 18 метров. Общая площадь составляет 8 соток без единой опоры. Стены заложены из шлифованного горного таркинского камня, вместо цемента использован яичный желток с известью. Яйца собирались за определенную плату не только в селе Костек, но и в ближайших селах. Баймурза хаджи оплачивал наличными деньгами каждый камень, привезенный на подводах из с. Тарки. Только по пятницам Баймурза хаджи давал возможность другим расходовать свои средства на строительство мечети. Крыша мечети была перекрыта жестью из Франции, в 90-е годы XX века, спустя почти 100 лет, она кое-где стала пропускать. Заменили кровлю в 1992 году. Перед началом строительства Баймурза хаджи спросил у мастера: «Сможешь ли построить здание с такими-то размерами, но без опор?». «Ты предоставь мне то, что необходимо и я перекрою все село без опор», – ответил мастер. Для того времени мечеть такой величины и с двумя минаретами была редкостью. Костековская мечеть занимала одно из ведущих мест на Северном Кавказе.

Савлай оьмюрге узатылгъан бийив

(Башы 3-нчю бетне)

– Мен бийивлеге гелгенде, эки сюювюмню даимге тапдым–Анавну ва бийивлени! Анам къаршы эди, тек мен даим от ялынлы лезгинканы ва итти гёзлю, узун эшилген ачыкъ чачалары булангъы къызъяшны гъакъында ойлаша эдим. Мен кружокгъа язылдым, яшыртгъын репетициялагъа юрюй эдим. Шондан берли биз жут лезгинканы бирче бийийбиз, – деп хабарлай Шавлух Иманмурзаевич.

Шавлух ва Анав – Къарабудагъгент районда тувгъанлар. Ол–гъелили, Анав–дёргелили. Тек Магъачкъаладагъы Пионерлени уьюнде таныш болгъанлар, бир райондан экенни де билмегенлер. Шо вакътилерде оланы яшавунда узакъ замангъа айрылыв да бола. Шавлухгъа 13 йыл битгенде, Магъачкъалагъа Мосвадагъы циркни «Цовкра» деген аркъандан юрюйген гюпню башчысы, Дагъыстанны халкъ артисти Рабадан Абакаров геле. Ол пагъмулу уланъяшны шоссагъат эс этген ва оьзюню коллективине чакъыргъан. Анасы узакъ тилевлерден сонг, уланын тахшагъаргъа йибермеге разилик берген. Амма Шавлухну сюнч булан пашман гъислер де къуршай. Ол герти артист болма ва дюньяны гёрме бек гъасирет бола, тек Магъачкъалада Анаву къалгъан, ол Шавлухгъа къайтгъанча къаражакъман деп сёз берген. Тек ол къачан къайтажагъын бирев де билмей...

– Шо 1953-нчю йыл эди. Арадан бир йыл оьтюп, биринчилей цирк булан тыш пачалыкълагъа бардым. Къонакъюйде Юрий Никулин ва Михаил Шуйдин булан бир номерде тура эдим. Шолай мени сапар яшавум башланды. Карта алып, не ерине бармагъым булан тийсем, шексиз кюйде мен баргъан шагъар болуп токътажакъ. Цирк булан 12 тюрлю уьлкелерде болгъанман, – деп узата эсге алывларын артист, – шо йылларда Москвада совет циркни аты дюньягъа айтылгъан артистлери ойнай: Олег Попов, Михаил Румянцев, Елена Бугримова ва кёп оьзгелери... Йылда магъа Совет Союзну гъар тюрлю бойларындагъы бир нече школаланы алышдырма тюше эди, – деп иржая ол.

Циркде ишлей туруп, Шавлух Ибадуллаев бийикликден къоркъувун, уялчанлыгъын, мен буланы алдында киммен деген ойларын енгме бажара. Ол шонча да циркни коллективи булан бириге, огъар агълю себеплеге гёре, ата юртуна къайтмаса ярамай деген хабар чыкъгъанда, шо барысын да уллу пашманлыкъгъа дёндюрдю. Тек авруйгъан анасыны алдындагъы уланлыкъ борчу бары да затдан артыкъ чыгъа. Не тизив башлангъан цирк сагънаны артистини ёлу, не касбу ёлдашларыны ва гюпню башчысыны тилевлери ону токътатып болмай.

60-нчы йылда Шавлух Магъачкъалагъа къайта. О заманнгъа Анав берген сёзюнде табылгъан, 7 узакъ йыл къаравуллап тургъан. Шо йылда олар уьйленгенлер.

Шавлух Дагъыстанны бийив ва йыр пачалыкъ ансамблине тюше ва арадан кёп заман да гетмейли, ансамблни баш балетмейстери бола. Огъар буса шо вакъти янгы 24 йыл битген болгъан.

– Лезгинка–шо бир гиччи яшав! Шону сюжетини аслу кюрчюсю къаракъушну ва къувну гъакъында айтылагъан тарихи хабардан алынгъан. Эргиши къолларын къаракъушну къанатларыдай яя. Къатынгиши къувну илиякълыгъына парх берегендей, сувну уьстюнден сыргъалайгъандай гёрюне, – деп хабарлай Шавлух Иманмурзаевич.

Къумукъ халкъ бийивлени герти устасы, накъырачы ва йырав, аркъандан юрюйген циркни артисти, Дагъыстанны халкъ артисти, Темиркъазыкъ Осетияны ат къазангъан артисти Шавлух Иманмурзаевич Ибадуллаев ансамблге 30 йылдан да артыкъ башчылыкъ этип гелген. 40 бийивню салгъан, хыйлы пачалыкълардан айланып чыкъгъан.

– Магъа уьчюнчю къыз тувгъанда, мен ансамбль булан Францияда эдим. Сонг дёртюнчю къызыбыз да тувду, бешинчи керен агълюбюзде бирдагъы яшыбыз болажакъ дегенде, шо заман Анав магъа уланыбыз Айгъазини савгъат этди, –деп кюлей ол.

Биз балетмейстер булан бирче йыр ва бийив ансамблде ишлеген заманланы эсге алдыкъ, нечик ол мени коллективге къабул этгенин ва мен бир эки репетициядан сонг бары да программаны уьйренгенимни, сонг хыянатчы болуп къачып, «Лезгинка» ансамблге чыкъдым. (Гъали де ону алдында этген ишиме уяламан).

Дагъыстанны районларында ва шагъарларында оьтгерилеген арты-алды ёкъ концертлер. Ансамбль Чернобыль станция атылгъан сонг, Украинада да болгъан.

Шавлух Иманмурзаевич йыр ва бийив ансамбль «Дагъыстан» деген ансамблге айлангъан кююн ва башчылары нечик алышынгъанын пашман кюйде эсге алды. Шо заман 90-нчы йылланы ахырларында Ибадуллаевлени агълюсю Магъачкъаладан ата юрту Гъелиге гёчмеге токъташа. Олар юртда яшланы хореография коллективин къура. «Гъели» деген ансамбль узакъ да къалмай, савлай районда таныувлу бола. Яшлар сююне туруп бийивлеге къуршала ва районну, республиканы даражасындагъы чараларда ортакъчылыкъ эте.

Тек Ибадуллаевни тынчтурмас, ялтурмас яратывчу хасияты, оьзю хыйлы йыллар умут этеген халкъ йырны хорун къурмакъ деген проектни яшавгъа чыгъармакъны талап эте. Муна шолай имканлыкъ тувулуна! Агълюсю якълагъандан къайры, оьзю де жанлы кюйде къуршала ва бырынгъы къумукъ йырланы йырлама башлай.

Заман гетип, янгы А. Къаплановну атындагъы «Къарабудагъгент» деген ансамбль Истанбулдагъы ва Ялтадагъы халкъара фестиваллланы лауреаты бола. Репертуарында аслу гъалда–бырынгъы къанна къазакъ йырлар, сарынлар ва Ибадуллаевлер асырап жыягъан Агъай Къаплановну асарлары. Уьстевюне, бу агълю милли гийимлени сакълавчулары да дюр. Эр-къатын гъисапда «Милли гийимлени поэзиясы» деген регион фестивалларда, Ростовдагъы «Уьстюнлюкню шавласы» деген халкъ яратывчулукъ бютюнроссия фестивалда ортакъчылыкъ этген. Дагъы да, олар «Ялта» деген фольклорну халкъара фестивалында, Владикавказдагъы игит йырланы халкъара фестивалында, Саратовдагъы бютюнроссия этнофестивалда, «Тавланы сеси» деген хор-музыка республика фестивалында болгъан.

Шавлух Ибадуллаев – «Душа России» деген маданият тармакъдагъы РФ-ни Пачалыкъ премиясыны лауреаты. Шо савгъат халкъ инчесаниятны сакъланывуна ва оьсювюне уллу къошум этген, милли мердешлени оьзтёрече ярыкъландырывчу центрларын: школаланы, студияланы, устаханаланы къургъан аты айтылгъан маданият чалышывчулагъа бериле. Савгъат булан бирче берилеген статуэтка Ибадуллаевлени уьюню лап гъюрметли еринде токътагъан.

13 йыл алъякъда, Шавлух Иманмурзаевични 70 йыллыгъына ва Анав булангъы алтын тоюна багъышлангъан концертде ол Къумукъ театрны сагънасында агълюсю булан бийигенден къайры, 55 йыллар алдын йимик бийикде илинген аркъанны уьстюнден юрюген. Юбиляр байрам чаралар башлангъанча бир сагъат алдын аркъандан эки керен юрюген сонг, шогъар къаршы уланына: «Сен буса давление дейсен!» – деп масхара этген.

Буса да йыллар билинмей, таъсир этмей къоймай. Эр-къатынгъа гъали 80-нден де артыкъ бола. Биревлеге шо чагъында ювукъдагъы тюкенге етишмек де – уллу уьстюнлюк. Ибадуллаевлени насипли агълюсю бугюн де оьзлени абзарын юрюте. Аслусу буса, гъали де бийийлер ва йырлайлар. Оьзлер ва ювукъ адамлары учун.

Эр-къатын Ибадуллаевлени агълюлеге, ветеранлагъа ва оьзге белгили агъвалатгъа байлавлу оьтгерилеген чаралагъа кёп чакъыралар ва гъар заман къаравчулар оланы уллу гъюрмет булан къаршылайлар, гъаманда йимик олардан агълю черни лап оьзек бийивюн–жут лезгинка бийивню тилейлер ва сонг хыйлы заман сагънадан гетме къоймай харс уралар. Оьзюнгню сюеген ишингни юрюте болгъан сонг, башгъачалай болмагъа кюй де ёкъ.

Бютюн оьмюрю инчесаниятгъа багъышланып гелген буса да, оланы яшаву даим булутсуз, чарс гюнлерсиз эди деп айта тилинг айланмас. Сандыкълар булан байлыкъланы жыймагъан. Аллагъгъа аманат болуп, саламат кюйде яшагъан. Бир тюрлю къыйынлыкълагъа да къарамай, бир-бирине бакъгъан якъдагъы исси, инче гъислени, аминликни, гъюрметни сакълап, тизив авлетлерин де оьсдюрюп бажаргъан. Оланы уллу ва дос агълюсю бар : 5 яшы, 10 торуну, торунларыны да 18 яшы, гъали оланы да яшларын къаравуллайлар. Байрам гюнлер барысы да Ибадуллаевлени тухум-тайпа ожагъында жыйылалар.

Агълюню башчысы ва ону къатыны бютюн яшавун милли маданият мердешлени сакълавгъа, Дагъыстанны инчесаниятына къуллукъ этивге багъышлагъан, амма яшларыны бириси де ата-анасыны ёлун тангламагъан. Буса да торунлары Дагъир ва Гюлжан хореографлар болуп чалышалар.

Агълю насибини ва сёнмейген сююювюню сыры недир деген аслу соравума, Шавлух Иманмурзаевич: «Бары да сыры, гёзел къатыным бугюн де мени гъар гюн эртенлер къурч йыр булан уята, эгер де къатынгиши йырлай буса, демек, ол–насиплидир. Биз барыбыз да–инсанларбыз! Заманда бир эришмек де пайдалы. Мен урушмагъан эр-къатын бардыр деп бир де инанмасман. Бизин арабызда да бола, тек биз тез ярашабыз. Агълю къурмакъ – бир масъала, тек шону сакълап болмакъ – башгъа иш, – деп тамаза бизин лакъырыбызны жамын чыгъара.

Жан жанына ярашып яшай деген сёзлени Ибадуллаевлени агълюсю учун чыгъаргъандыр. Лакъырыбызны вакътисинде Шавлух ва Анав бир-бирини къолларын тутуп, айырмай турду. Бир-бирине къарайгъан кюнде де, олардагъы гъашыкъ гъислер гъали де дёнмегенин исбатлай эди...

Виолетта РАТЕНКОВА.

Алав АЛИЕВ

Кимге тарыкъдыр реклама?..

Реклама – бизин девюрлерде тувулунгъан «аламат» тюгюл. Алдагъы заманлагъа гёз къаратсакъ, гьатта зор уллу Россия империясында инкъылапны оьртенин къабуздуруп бажаргъан В.Ленин бир-бир асарларында сатыв-алыв масъалаланы айланасында лакъыр юрюте туруп, шо биз айтагъан рекламаны эсгере.

Совет Союз амалгъа гелип, мекенли аякъгъа тургъанда, Гюнбатыш пачалыкълардан артда къалма сюймей, рекламаны эркин кюйде къоллама башлай. Тек бизин уьлкедеги рекламаны оьзтёречелиги бола. Мисал учун, пачалыкъ оьзюню ватандашларын «Аэрофлотну» самолётлары булан учмагъа ва акъчаларын аманат кассаларда сакълама чакъыра. Тек мен билсем, шо заманларда СССР-де Аэрофлотну самолётларындан къайры дагъы бир самолёт да учмай ва адамланы маяларын топлайгъан биргине бир аманат кас болгъан.

90-нчы йылларда уьлкебиз де тозулуп, «капитализмни» къурма гиришдик. Бир мюгьлетни ичинде ёкъ ерден «бизнесменлени» къавуму арагъа чыкъды. Олар реклама деген «атны» тез ерледи, югенин къолуна алды. Оьзлеге зарал болса да, «сыйлы» малларын 300 манатны орнуна 299 манатгъа сатмагъа гьазир эди. Шону герти багьасы буса, 50 кепекге токътай эди.

Гьалигилери чи алдагъылардан эсе хыйлы да озгъан. О замангъы наслуну тюшюнде де гёрюнмес йимик янгы къайдаланы къоллай. Айрокъда телевидение реклама булан тыгъылып толгъан. Гьар гюн уьюнге жибинни бездиреген вызиллаву йимик гирип геле. РФ-ни «Рекламаны гьакъындагъы» законуну 11-нчи статьясына гёре, телевидениедеги реклама берилишлени 20 процентинден артыкъ болмагъа тюшмей. Тек шо низам сакъланагъангъа уллу шекиклер тувулуна. Рекламасыз бир затгъа да парахат къарап болмайсан. Маънасы да, шону къаравчулагъа нечик таъсир этилежеги бир де гьисапгъа алынмай. Масала, белгили «Звезда» деген каналда Уллу Ватан давну гьакъындагъы чебер фильм юрюлюп тура. Шону бёлюп, къайдагъы онгсуз, онгмагъан рекламаны гёрсетелер. Яхшы чы гьали телевизорланы пультлары бар, алда йимик каналланы буруп айландырмагъа тюшмей, тез башгъасына гёчесен.

Артдагъы вакътилерде мен эс этген кюйде, рекламаларда сизин не аврувдан да къутгъарып, сав этип болажакъ «сигьрулу дарманланы»гьакъында кёп айтыла. Эгер де шо «дарманын» къоллама башласагъыз, врачгъа да барма тарыкъ тюгюл, тергевлерден де чыкъмакълыкъда гьажатлыкъ ёкъ, тез аврувугъуздан къутулажакъсыз. Шолай рекламаланы лап ахырында, тергевлю тынгласагъыз, эки сёз булан буса да, таклиф этилеген препарат дарман тюгюл экени эсгериле. Демек, ону пайдасыны гьакъында гьалиге бир ерде де токъташдырылгъан мекенли маълумат ёкъ.

Кимге тарыкъдыр реклама? Шогъар мекенли жавап бермек учун, айрыча, терен ахтарывлар юрютмеге тюшедир. Тек бир затны ташдырып айтмагъа боламан – мени йимик къаравчуланы кёбюсюнде шонда гьажатлыгъы ёкъ.

● Судну залындан

Адилликни болдурма къаражакъ

Дагъыстанны Оьр судунда Ногъай районну полиция бёлюгюнде 10 йыл алтъякъда болгъан оьлтюрювге байлавлу уголовный ишге янгыдан къаралажакъ.

2014-нчю йылны октябр айыны 6-нда полицейскийлер Тереклимектепде Калинина-вулда яшайгъан 22 йыллыкъ Эрадил Асановну тутгъан болгъан. Ол ерли къызъяшны хорлагъан ва оьлтюрген деп айыплана. (Гечге таба ахтарывчулар Асановну шону булан бир аралыгъы да ёгъун токъташдыргъанлар, герти жинаятчыны арадан йыл ярым оьтюп Сургутда тутма бажарылгъан).

Асановну полиция бёлюкню кабинетлерини бирисине гийиргенлер. Кабинетде огъар Магьачкъаладан, Дагъыстанны ич ишлер министерлигинден гелген полковник Сайпулкъади Жамалутдинов ва подполковник Абругьман Къойлубиев соравлар бермеге башлагъан. (Шо агьвалат болуп тургъан вакътиде А.Къойлубиевни къайнатасы Б.Ярлыкапов Ногъай район полициягъа башчылыкъ эте болгъан).

«Лакъырны» ахырында С.Жамалутдинов янындагъы тапанчасы булан Асановну елкесине уруп, оьлю яра салгъан. Шо гюнокъ дегенлей ич ишлер министерликни прес-къуллугъу билдирген кюйде, Асанов полицейскийлени уьстюне бичакъ булан чапгъан болгъан, гьатта бирисин яралагъан. Шо саялы полковникге савутун къоллама тюшген.

Асановну агьлюсюн яхшы таныйгъан ерли адамланы полиция берген англатывлар рази этмеген, бир нече къаршылыкъ билдирив жыйынлар оьтгерген. Нечакъы чаралар оьтгере, кагъызлар яза турса да С.Жамалутдиновгъа къаршы уголовный иш арадан 5 йыл оьтюп ачылгъан. 2020-нчы йылны август айында болгъан суд Уллу Ватан давну 70 йыллыгъына байлавлу билдирилген амнистияны гьисапгъа алып, ону эки йылгъа эркинликден магърюм этмек деген къарарны чыгъаргъан.

Озокъда, судну къарары Асановну дос-къардашыны янындан разисизлик тувдургъан ва олар Дагъыстанны Оьр судуна арза берген. Оьр суд уголовный ишни Хасавюрт шагьар судгъа бакъдыргъан. Гетген йылны ахырында эсгерилген суд полицияны алдагъы полковникине салынагъан бары да айыплавлардан эркин этген.

Гьали Оьр суд бирдагъы керен шо ишге къайтажакъ ва адилликни болдурма къаражакъ.

Самолётну яллатма къарагъан

Челябинскидеги район суду ахтарывчуланы талабына гёре 16 йыллыкъ дагъыстанлы уланъяшны эки айгъа эркинликден магърюм этмек деген къарар чыгъаргъан.

Аманлыкъны къоруйгъан къурумну къуллукъчулары токъташдыргъан кюйде, ол шагьаргъа ювукъда ерлешген «Шагол» деген асгер аэродромда токътагъан бомбардировщикни от салып яллатма къарагъан. Тек асгерчилер тез эс этип, отну сёндюргенлер.

Гьалиге белгили болгъан маълуматлагъа гёре, Рамазан Буйнакскиде тувгъан. Ата-анасы булан Челябинскиге гёчген. Тутулгъанча ерли школаланы бирисинде охуй болгъан.

Бир вакъти жагьил адам Украинаны разведкасыны баш управлениесини къуллукъчулары булан байлавлукъ тутгъан ва самолётну яллатмакъ деген тапшурувну огъар олар берген болгъан.

РФ-ни Уголовный кодекси булан суд дагъыстанлы яшны 20 йылгъа ерли эркинликден магърюм этмеге бола.

02 БИЛДИРЕ

Январ айны 8-нде Магьачкъалада У.Буйнакскийни атындагъы орамда ахшам вакъти чалт гелеген «Тойота» бирден алдына чыгъып къалгъан 8 йыллыкъ уланъяшны уруп йыкъгъан. Ол яраланып азарханагъа етишдирилген.

Оьтген жума республиканы ёлларында 21 хатабалагь болгъан. Шоларда 6 адам оьлген ва 27 адам яралангъан.

* * *

Январ айны 8-нде Дагестанские огни деген шагьарны къырыйындан оьтеген темир ёлда бек чалт гелеген юк ташыйгъан поездни тюбюне 69 йыллыкъ къатынгиши тюшген.Ол шо ерде оьлген.

* * *

Январ айны 8-нде Къызылюртда машинлени ярашдырагъан устаханада эки жагьил адам эришген. Эришив ябушув-токъалашывгъа айлангъанда, бириси оьзгесине тапанча булан атышып яралагъан.

* * *

Январ айны 6-нда Магьачкъалада республикагъа янгы йылны Воронежден къаршылама гелген жагьил адам 16 йыллыкъ къызъяшны 60 минг манат токътайгъан кисе телефонун урлагъан. Уручу тутулгъан, телефон есисине къайтарылгъан.

* * *

Январ айны 1-нде Дагестанские огни деген шагьарда кёп къабатлы уьйлени 4-нчю къабатындагъы квартирде газ атылгъан. 4 адам заралланагъан. Эки къатынгишини авур гьалында санитар вертолёт булан Магьачкъаладагъы клиникагъа етишдирмеге тюшген.

Бетни гьазирлеген Алав АЛИЕВ.

Интернетден алынгъан суратлар.

Муаллимлени гьюрметине

Гетген йылны боюнда уьлкеде Педагогну ва насигьатчыны йылын белгиледик. Эсгерилген йылны тамамлай туруп оьтгерилген шатлы жыйында педагогика загьматны ветеранларына савгъатлар тапшурулду.

Билим берив тармакъда 50 йыл чалышгъан муаллимлени гьюрметине юрюлген шо чарада РФ-ни Пачалыкъ Думасыны депутаты Нурбагьанд Нурбагьандов, ДР-ни вице-премьери Муслим Телякъавов, ДР-ни билим беривге ва илмугъа къарайгъан комитетини председатели Елена Павлюченко, ДР-ни билим берив ва илму министри Ягьия Бучаев ва башгъалар ортакъчылыкъ этди.

М.Телякъавов оьзюню къутлав сёзюнде педагогиканы ветеранларыны оьсюп гелеген наслуну тарбиялавда ва билим беривде этген къошумун эсгере туруп, булай деди:

– Сизин къастыгъыз булан кёп иш этилген, о къыйын, тек гьюрметли ва пайдалы загьмат. Шолай да, кёплени педагогну дипломлары барын, тек гьар ким де герти къойде муаллим болуп болмайгъанны эсгермеге сюемен. Герти педагоглагъа билимлеригизни ва сынавугъузну бизин яш ватандашларыбызгъа пай тийдиргенигиз учун баракалла билдиремен.

М. Телякъавов ДР-ни Башчысы С.Меликовну къутлавун да шатлы жыйынны ортакъчыларына малим этди ва педагогиканы ветеранларына савгъатлар тапшурду.

Н. Нурбагьандов Педагогну ва насигьатчыны йылыны натижаларыны гьакъында айта туруп, республиканы билим берив ожакъларын янгыртывда кёп иш этилгенин ва янгы школалар, яшлар бавлары пайдаландырывгъа берилгенин де эсгерди.

Ягьия Бучаев: – Бугюн янгыз бизин яшларыбызгъа тюгюл, савлай уьлкебизге кёп къуллукъ этген ва пайда гелтирген муаллимлеге гьюрмет этмеге жыйылгъанбыз. Биз яшавубузда ёлукъгъан адамланы атларын унутуп болабыз, тек бизге билим берген адамланы атларын бир заманда да унутмажакъбыз. Сизин загьматыгъыз учун баракалла, – деди

Патимат БЕКЕЕВА.

Олимпиаданы алдынлылары

Етишип гелген янгы 2024-нчю йылны алдындагъы гюнлерде Буйнакск районну школаларында оьзтерече пагьмулары, гьюнерлери булангъы охувчулар терен билимлер алма болгъанын гертиледи. Олар айры-айры илмуланы уьйренме, билимлерин камиллешдирме гьасиретлигин, республика олимпиадаларда алдынлы ерлеге ес болма бажарагъанын исбат этдилер.

Шолай, «Химия, Биология, Экология» йимик агьамияты бар предметлерден «Гранит науки» деген республика олимпиадагъа яхшы англавлары булангъы оьрдеги класланы охувчулары къуршалдылар. Бу йылгъы олимпиадада ортакъчылыкъ этип эсгерилген охув предметлени уьйренивге гёнгю-къарны булан янашагъан Тёбен Къазанышда А.Акаевни атындагъы гимназияны 11-нчи класыны охувчу къызы Марьям Гьажиева ва Чиркейдеги А.Омаровну атындагъы билим берив центрны 11-нчи класыны охувчусу Загьидат Гьажиева алдынлыкъны алма болдулар.

Республикада «Гранит науки» деген олимпиадада алдынлы ер къазанмакъ учун аз къыйын-тер тёкме тюшмейгени англашыла. Оьзюню илму ахтарыв ишин «Экология» бёлюкге байлавлу этип гьазирленген Марьям Гьажиева 2020-нчы йылдан тутуп Тёбенкъазаныш юртдагъы гимназияда охуй. Ол школада юрюлеген бары да предметлерден янгыз яхшы къыйматлар ала. Марьям гьар нени де уьйренме, билме гьасирет, бек тавакаллыгъы бар къыз. Ол инсанны англав даражасын оьсдюрювге, камиллешдиривге болушлукъ этеген конкурсларда ва оьзге тюрлю гьаракатларда уллу илгьам булан ортакъчылыкъ эте, ачыкъ къараву, адилли ва инсаплы хасияты-къылыгъы булан танылгъан. Марьямны чинк де макътавгъа тийишли хасиятларыны бири – башына алгъан ишин ахырына чыгъармайлы, бир де ярты ёлда туварып къоймайгъанлыкъ.

Загьидат Гьажиева буса – «Гранит науки» деген республика олимпиаданы «Биология» бёлюгюню алдынлысы. Ол биринчи класдан тутуп Чиркей юртдагъы билим берив центрында охуй. Биология, химия, экология, ингилис тил йимик дарсланы кёп сююп уьйрене, яхшы да биле. 2020-нчы йылдан башлап, ол янгылмагъан къойде республикада оьтгерилеген конкурсларда ва олимпиадаларда ортакъчылыкъ эте, алдынлы ерлеге ес бола.

Марьям ва Загьидат йимик билим алма, илмулагъа ес болма муштарлы пагьмулу охувчулар дарс береген муаллимлерини, школаларыны ва савлай районуну атларын оьр этип юрюйлер. Биз де яннавурунда болуп охуйгъан тенглилерине уьлгю гёрсетип оьсеген бу бажарывлу къызлагъа гележекде тангла-жакъ касбуларыны сырларын англап, халкъына пайдалы болуп, юрегиндеги муратларына етишип эсен-аман оьмюр сюрмекни ёрайбыз.

Гюлзар КАЗИМОВА,
Тёбенкъазанышдагъы 1 номерли лицейни муаллими.

СУРАТДА: **Марьям Гьажиева.**

Иш ёлдашларыма ёравум

Школада охуйгъанда дарс беривчюлер аслу гьалда язывчуланы асарларын яшлагъа аян этегенде оьзлени, язывчуланы ич яшаву, табиат-битимлери гьакъда етдиринкли англатывлар бермей къоялар. Тек охувчуланы кёпню билме муштарлылары, сезив гьавасы къолайлары маъналы асарлар яратгъан язывчулар нечик, не хасиятлы адамлар болгъанын къолай билмеге иштагьлы болагъанын да унутмагъа тюшмей. Булай гьал школа чагъымда оьзюмню башымдан да оьтген.

Гьали гелейик дюнья оьлчевюнде аты айтылгъан шаир А.С. Пушкинге. Биз барыбыз да огъар орус шаири деп къоябыз. Гьакъыкъатда буса ону битиминде арап къан да, хасиятында гюнтувуш къайнарлыкъ да болгъан. Лермонтову алсакъ да, огъар да кёбюсю муаллимлер орус шаири деп битдирип къоя. Шаирде буса шотланд «къан» да бар. Бу ерде о гьакъда муаллим инсаплы къойде къошум берсе, яшлаңы англаву шайлы артар эди дагъы.

Лакъырымны къайтара Пушкинге бурайым энни. Дюр, ону гьюнер даражасын оьлчеме оьлчев етмей. Ол дюнья поэзиясыны пагьмулу вакили де, гьалиги орус адабият тилни кюрчюсюн ясагъанланы бириси де дюр. Не билейим, ону даражалыкъларыны къайсын, бирин айтайым?

Шонча залим пагьмусу булангъы шаирни бир-бирде адам тегин-тегин англап битмес йимик битимлери де болгъан. Тек ону табиатыны «тамашалыкъларын» охувчуланы нагагьы да билмей. Огъар къысмат бир тамаша къойде язылгъан болгъан. Шогъар да къарамайлы, оьзюню эсли чагъын ол къайнарлыкъда, къалмагъалда йиберген. Баягъы, гюнтувуш якъны къайнар къаны дагъы!

Мен лакъырымны булай юрютегеним негьакъ тюгюл. Биз, муаллимлер, язывчуланы асарларын «къурулай» уьйретип, оланы гьакъыкъатда ишлери, турушу нечик болгъанны ачып, чечип англатмай къоябыз. Университетде охуйгъанда бизге язывчуланы «яшав-туруш» гьалларын тёкмейчачмай дегенлей англатагъан жигерли муаллимлер де бар эди. Шо заман бизин о дарсланы уьйренмеге иштагьыбыз да бек арта эди. Шону учун да язывчулар булан уллу ойчуланы энчели яшавун, программа булан дазуланып къалмай, бар къюнде суратлап генг англатыв-баянлыкълар бермекни кёп агьамияты бар экенни муаллим ёлдашларыма буварма, ёрама сюемен.

Супияхан АЛИБЕКОВА,
Хасавюртдагъы 14 номерли школаны муаллими.

Макъсутдин КЪУРБАНОВ:

«Яшланы спортгъа къуршамагъа гьаракат этебиз»

Артдагъы йылларда районларда ва шагьарларда яшлар оьзлер кёп сююп спорт заллагъа юрюй. Спортну тюрлю-тюрлю журалары булан машгъул болалар. Белгили йимик, спортгъа къуршалгъан яшлар дюньяны чемпионлары Бозигит Атаев, Муслим Салигьов, олимпия оюнланы чемпиону Бахтияр Агьматов, къошулчан ябушувланы чемпиону Гьабиб Нурмагьамматов йимик спортсменлерден уьлгю алып, ругьланып, олар етишген уьстюнлюклеге етмеге гьаракат этип чалышалар.

Бизин мухбирибиз Хумторкъали районда яшланы спортгъа къуршавда, не къадар гьаракат юрюлегени гьакъында олар не йимик уьстюнлюклеге етишгенин билме сююп, ону директору Макъсутдин Къурбанов булан ёлугъуп лакъырлашгъан.

– Макъсутдин, сен ёлбашчылыкъ этеген яшланы ва оьрюм яшланы спорт школасына 30 йыл битди. Район спорт школаны бёлюклери районну къайсы юртларында ишлей эди? Школада спортну къайсы журалары бар?

– Бу йыл бизин спорт школабызны юбилей йылы болажакъ. 30 йыл битежек. Яшланы спорт школасында биринчи гюнден тутуп, спортну тутушуп ябушув, бокс, ушу-саньда ва футбол журалары юрюле. Тренерлени гьакъында айтсакъ, биринчилей тутушуп ябушувну тренери Къазакъбий Мамаевни атын эсгерер эдим. Хатарбалагъдан тез гечинип къалды. Ол ябушма уьйретген, тарбиялагъан улан Бийсолтан Абакаров яшёрюмлени арасында тутушуп ябушувдан Европаны чемпиону болду. Артдагъы йылларда сангырав спортсменлени арасында бир нече керен Дюньяны чемпиону болуп, Сурдолимпия оюнланы утду. Бизин школаны биринчи тренерлеринден бириси Къазакъбий Мамаевни атындан тутушуп ябушувдан республика турнир де оьтгериле.

Биринчи тренерлени гьакъында айтгъан да, спорт школа ачылгъан замандан тутуп, бизде ишлейген боксдан тренерлер Жалалутдин ва ону иниси Муслим Биярслановланы атларын эсгерер эдим. Жалалутдинге «Дагъыстан Республиканы физкультурасыны ат къазангъан къуллукъчусу» деген гьюрметли ат берилген. Иниси Муслим боксдан спортну халкъара даражалы устасы. Олар ябушма уьйретеген яшлар Дагъыстанны, Россияны чемпионлары болгъан.

Шавхалянгыюртдагъы школаны филиалында ишлейген Эдив Исаев де биз ачылгъанлы ушу-саньдадан тренер болуп ишлеп тура. Ол Дагъыстанны, Россияны, Европаны, дюньяны чемпионларын оьсдюрген ва тарбиялагъан. 2017-нчи йылда Эдив Исаевни спортну ушу-саньда журасыны федерациясы Россияда лап яхшы гьасиллер гёрсетген тренер деп токъташдыргъан ва грамота булан савгъатлангъан. Огъар «Дагъыстан Республиканы физкультурасыны ат къазангъан къуллукъчусу» деген гьюрметли ат берилген.

– Спорт школагъызны уьстюнлюклери гьакъда айта туруп, Россия, Европа, дюнья оьлчевюнде сизин оьрлюклер алгъан спортчуланы атларын эсгерсегиз арив болар эди.

– Тутушуп ябушувдан кёп керенлер Россияны, Европаны, дюньяны, Олимпия оюнланы чемпиону Бийсолтан Абакаровну атын айтар эдим. Тутушуп ябушувдан Арсен Шалаев дюньяны чемпионатында бронза медальгъа ес болду. Агъа-инилер Зайнутдин ва Мухтар Къурбановлар да тутушуп ябушувдан яхшы гьасиллер гёрсетди. Зайнутдин спортну халкъара даражалы устасы, Дагъыстанны эки керен чемпиону, Россияны чемпионатында бронза медальны алгъан, эки керен Европаны бронза медалына ес болгъан, Европаны гюмюш медалына ес болгъан, дюньяны кубогун алгъан. Мухтар Къурбанов – тутушуп ябушувдан Дагъыстанны чемпиону, яшёрюмлени арасында Россия чемпионатыны савгъатлы ерлерин алгъан. Ол – ябушувну греко-рим журасындан спортну устасы. Гьали Къоркъмаскъала юртдагъы яшланы ва яшёрюмлерини спорт школасында тренер болуп ишлеп тура.

Спорт школасын битдирген яшлардан спортну бокс журасындан да яхшы гьасиллер гёрсетген. Мурат Ибрагьимов – Европаны чемпионатында экинчи ер, спортну устасы, Сулейман Бамматов – спортну устасы, дюньяны чемпионатында савгъатлы ер алгъан, Магьамматзагьир Асевов – спортну устасы, Европада гюмюш медаль алгъан, Залимхан Алиев – спортну халкъара класлы устасы. Спортну оьзлер танглагъан журдаларында мекенли оьрлюклеге етишгенлер дагъы да бар.

– Спорт булан машгъул болма сюеген яшланы санаву йылдан-йыл артамы, не де аз боламы?

– Оьзге йыллар булан тенглешдирген заманда, бизин спорт школагъа гелеген яшланы санаву артдагъы йылларда артып тура. Бу йыл оланы санаву 548-ге етише. Шо яшлар булан 20 тренер-педагог ишлей. Озокъда, оланы барысы да чемпионлар болуп къалмай. Спортгъа къошулгъан яшланы къаркъара савлугъу беклеше, спортгъа сююву арта.

Бизин школагъа сюйген яш язылмагъа, гелмеге бола. Гюч булан да сакъламайбыз. Ата-анасыны разилиги булан къабул этебиз. Школагъа гелип турагъан яшланы бир тайпалары бираздан гетип къалагъанлары да бола. Оланы да неге гетесен деп токътатмайбыз. Спорт школагъа гелмеге яшлагъа борч этип де салмайбыз. Тек гьар йыл школалагъа барып, яшлар булан ёлугъувлар этип, бизин спорт школабызны гьакъында хабарлайбыз. Чакъда-чакъда бизин школаны битдирген чемпионларыбыз булан ёлугъувлар оьтгеребиз.

– Шавхалянгыюртдагъы Эдив Исаевни школасында ябушмагъа уьйренеген яшланы уьстюнлюклери гьакъда да бир-эки сёз айтсанг нечик болур эди?

– Арив болур эди, айтайым. Гьали ол тарбиялагъан яшланы атларын эсгерейик. Озокъда, барысыны да атларын айтма бажарылмай. 2017-нчи йылда Италияда гюнтувуш ябушувлардан дюнья чемпионаты юрюлдю. Шо ярышларда Эдив Исаев ябушмагъа уьйретген шавхалянгыюртлу Исламдин Муртазалиев ва Тёбе посёлокдан Мугьаммат Къурбанов ортакъчылыкъ этди. Исламдин Муртазалиев шо уллу ярышларда эки алтын медаль къазанып, дюньяны чемпиону болду.

Эдив ябушма уьйретген яшлар Мугьаммат Къурбанов, Элбрус Моллакъев Москва шагьарда оьтгерилген Россияны чемпионатында спортну ушу-саньда журасындан биринчи ерлени алдылар.

– Макъсутдин, район администрацияны янындан сизин школагъыз якълав табамы? Районну оьзге юртларында ишлейген спорт школалагъа кёмек этилеми? Оланы иш шартлары нечикдир?

– Тюзюн айтма герек, бугюнге ерли район администрацияны янындан бизин школагъа кёп кёмек этилип тура. Уьчгент спорт школаны къырыйында футболдан янгы гиччи майданча ачылма тарыкъ. Мунда яшланы футбол ойнама уьйретеген Гьайдар Салигьов бизде кёп йыллар ишлеген тренер. Уьчгентде бу йылдан башлап ушу-саньдадан янгы тренер ишлемеге башлагъан. О да – Москвадагъы физкультура институтну битдирип гелеген Гьасан Ибрагьимов. Оьзю де тай боксдан уллуланы арасында дюньяны чемпиону болгъан. Гьасан – спортну халкъара даражалы устасы.

Темиркъуюда да спорт зал толу къюйде ярашдырылды, школаны къырыйында гиччи футбол майданча ачылды. Мунда яшлар спортну тутушуп ябушув журасы булан да машгъул.

Алмалыны алсакъ, мунда яшлар аслу гьалда бокс булан машгъул. Тренери – Залимхан Алиев. Ол спортну халкъара даражалы устасы. Район администрацияны кёмеклиги булан бу йыл Алмалы школагъа ябушув халча да, боксёрлер ябушагъан ер алынды. «Гьар яшны уьстюнлюгю» деген проектни оьлчевюнде Уьчгент спорт школагъа ушу-саньдадан дарслар юрюлеген ерге ябушув хали салынды.

Тёбе посёлокну алсакъ, мунда яшлар спортну эки журасы булан машгъул: ушу-саньда ва тутушуп ябушув. Ушу-саньданы Таймасхан Акаев юрюте, тутушуп ябушувну тренери – Арсен Шалаев. Таймасхан Акаев ябушма уьйретеген яшлар Макашарип Макашарипов, Магьаммат Идрисов ушу-саньдадан дюньяны чемпионлары болду. Таймасхан онлар булангъы чемпионланы тарбиялагъан.

– Район къурулгъанлы 30 йыл битди. Тек бугюнге ерли районну центры Къоркъмаскъалада спорт комплекси къурулмагъан. Гьар янгы болгъан район башы яшлар учун спорт комплекс къурмагъа сёз бере. Сёзю де къала, оьзю де гете. Айнутдин Зиявутдинов буса сёзюнде табыла. Спортчулагъа да, районну оьзге ватандашларына да къолундан гелеген кёмегин этип тура. Къоркъмаскъалалылар учун гелеген йыл юртда спорткомплекс къурулажакъмы?

– Умут бар. Спорт комплексни корчюлери салынгъанлы 10 йыл да бола. Къурулушну башламагъа тарыкъ болгъан документлени гьазирлегенбиз. Бу йыл къурулушну башлар деп умут этебиз.

Биз гьали-гьалилерде район администрацияда спортгъа къарайгъан районну башчысыны заместители булан юртлардагъы спорт школаларыны материал-техника янын терген чыкъдыкъ. Этмеге тарыкъ ишлер кёп. Район администрацияны гьаракаты булан Шавхалянгыюртгъа яшлар чечинеген-гийинеген, киринегенжувунагъан ерлени этмек учун акъча гёрсетилген. Юртлуланы тилевюне гёре Тёбеде эсги межитни бинасында, яшлагъа тренировкаланы оьтгермек учун ковёр (халча) салынды.

Тёбе посёлокдагъы спорт комплексни уллу ремонтларын этмек учун кагъыз Дагъыстанны башчысы С. Меликовну атына йиберилген.

Яшланы спорт школасыны ва район администрацияны ёлбашчылары оьсюп гелеген яш наслуну спортгъа ва физкультурагъа къуршамагъа, яшлар спорт булан машгъул болсун учун олагъа онгайлыкълар болдурмагъа гьаракат этип чалышалар.

Лакъырлашывну язгъан
Жават ЗАКАВОВ

СУРАТДА: **Макъсутдин Къурбанов.**

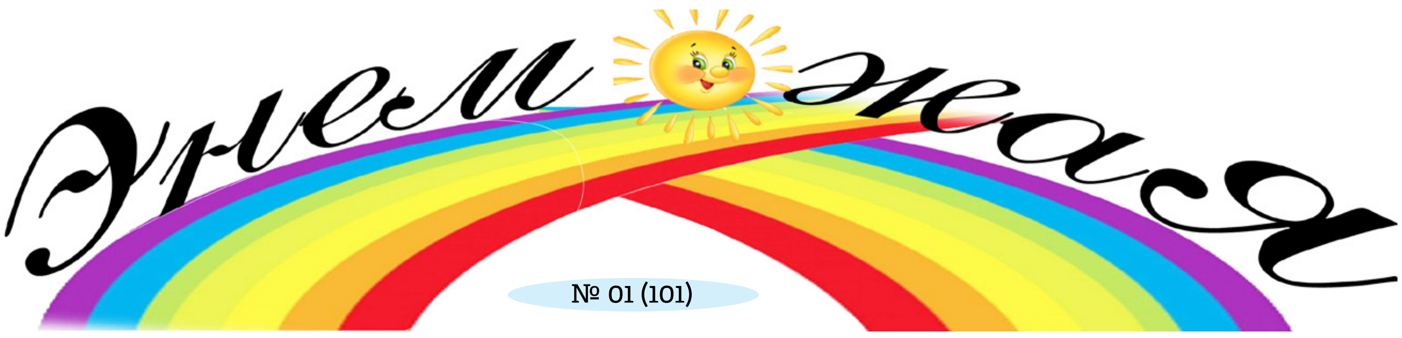

● Адабият

Агьмат ЖАЧАЕВ,
Дагъыстанны халкъ шаири.

Узайырны къоянлары

– Бир ажайып иш гёрдюм
Тала бойда бугюн мен,
Юз къоян чыгъып къачды
Бир уьлкюню тюбюнден.

– Яхари, тюз тюгюлдюр,
Сен айтагъан ялгъандыр,
Сен айтагъан къоянлар
Кёп болса, он болгъандыр.

– Ап-ачыкъ кюйде гёрдюм
Уллуларын мен чинк де,
Юз болмаса, къоянлар
Он болгъандыр нечик де.

– Яхшы ойлаш, Узайыр,
Он дегенинг ялгъандыр,
Балики, шо къоянлар
Он болмай, бир болгъандыр.

– Бир чи бар эди, хари,
Шону билемен аян.
Артына къарай туруп
Къачып гетди шо къоян.

– Шо да ялгъангъа ошай,
Бетингни бери бур чу...
– Бир уьлкюню тюбюнде
Болду шатыр-шутур чу...

Туман

Акъ туман тёбе-тёбе
Тютюлген акъ юн йимик.
Бир басыла, бир гёбе,
Бир алаша, бир бийик.

Таш ёллардан тай, туман,
Яшынмасын кёпюрлер,
Ёл гёрмеге къой, туман,
Ерукъ алсын шопюрлер.

Бавлагъа да басылма,
Япма терек башланы,
Терек башлардан алма
Чёплеме къой яшланы.

Денгизге де чапма сен,
Туман, аста къой, аста,
Гечелер талчыкъмасын,
Адашып туман-чарсда.

Айлананга бир къара,
Тюзлер тунукъ, тав ачыкъ.
Ялбараман, ялбара,
Ярай буса, тавгъа чыкъ.

Же, туман, тав араны
Акъ къанатынг сермесин!
Тав башдагъы жайранны
Гьавчулар гьеч гёрмесин.

● Охув ожакъларда

Муаллимни ва язывчуну юбилейине

Бугюнлерде Буйнакск районну Халимбекавул юртундагъы школасында белгили муаллим ва язывчу К. Д. Ушинский тувгъанлы 200 йыл битегенликге байлавлу гьар тюрлю гьаракатлар оьтгерилген.

Шоланы барышында эсгерилген охув ожакъны башлапгъы класларында билим алагъан яшлар язывчуну асарларын топлап, оьзлер онгаргъан китапланы малим этген. Шону булан бирге, ону асарларына гёре яшлар этген суратланы выставкасы да болгъан. Буйнакск районну билим берив управлениесини Telegram-каналында билдирилегени йимик, башлапгъы класланы охувчу яшлары К. Д. Ушинскийни бир хабарына асасланып, оьзлер къумукъ тилде гьазирлеген мультфильмни де гёрсетген.

Англатыв берилген

Артдагъы гюнлерде Хасавюрт районну Кёстек юртундагъы орта школада бизин уьлкеде къабул этилген законланы гесимлерин бузуп, гьар тюрлю гьаракатларда ортакъчылыкъ этивню алдын алывгъа байлавлу лакъыр оьтгерилген.

Жамият низамны бузуп иш гёрегенлер не къадар такъсыргъа тартылагъаны гьакъда охувчулагъа Хасавюрт районну ич ишлер бёлюгюню гьакъылбалыкъ болмагъан яшланы ишлерине къарайгъан ва оланы ихтиярларын якълавгъа байлавлу жаваплы къуллукъчулары англатыв берген.

Шо гьакъда эсгерилген охув ожакъны Telegram-каналында маълумат берилген.

● Бош заманыгъызда…

Жутланы табыгъыз

Онгдагъы суратда берилген мисалланы гьарисини жамы айры-айры этилип бёрклеге язылгъан. Шо мисалланы гьисабын чечип, шарфлагъа жут болагъан бёркдени табып гёрсетигиз. Шоланы тюрлю-тюрлю тюслеге боягъыз.

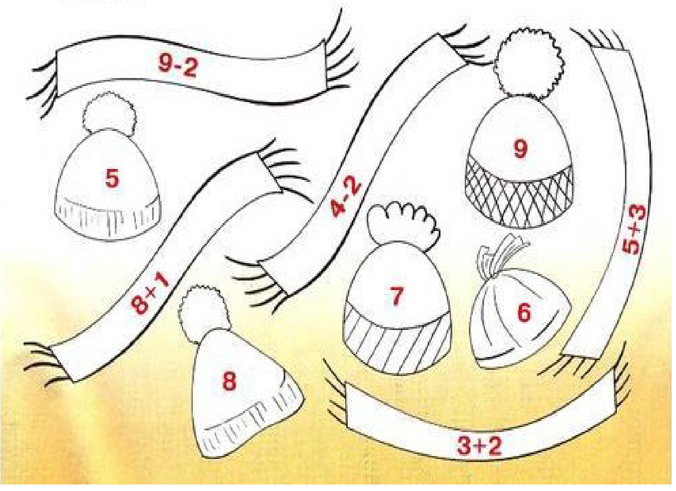

● Халкъ авуз яратывчулугъундан

Айтывлар ва аталар сёзлери

Йыл сайын бир янгы сёз эшитмеген къулакъ сангырав болур.

* * *

Йыл йылгъа гелмей.

* * *

Йибек аркъан уьзюлмес – игит гиши сёгюлмес.

* * *

Йыгъылсанг, гючлюден йыгъыл.

* * *

Йыламагъа сюеген яш анасын чюмлер.

● Уллулар да яшлар да…

Яшны гьилласы

Етти йыллыкъ Мурат тёшегинден турмагъа алгъасамайгъанын гёрюп, огъар:

– Сагъа не болгъан, яшым? Негерерингден турмайсан? Авруп сама къалмагъанмысан? – деп сорай анасы.

– Авруйман. Дарслагъа да бармагъа болмажакъгъа ошайман, – дей аста тавуш булан яш.

– Не еринг авруй, балам?

– Башым авруй. Авруйгъаныма, башымны ястыкъдан гётермеге де болмайман.

– Буса сагъа абанг гьали дарман берермен. Бары да аврувларынгны унутуп, саппа-сав болуп къаларсан,– деп айланып йибере анасы.

– Къой, тарыкъ тюгюл! Ичген булан дарман мени башымны сав этмежек. Дарманы ичгендокъ, тамагъымдан сыргъалап къурсагъыма гетежек. Авруйгъан башыма о не этип бола?! Сен талчыкъма, абам, бир дармансыз да тангалагъа сав болажакъман.

– Нечик?

– Тангала биз шагъаргъа экскурсиягъа баражакъбыз. Бугюн гьисап дарсдан тергев иш яза эдик. Башым шо саялы да авруп къалгъан буса ярай, – деп, ол бир янындан бурулуп, бириси къабургъасындан ята.

Н. Б.

Чечеген ёммакълар

Ап-акъ мамукъ тёбелер,
Бир-бирде кёп гёбелер.
Энишге тюшген сайын
Ерге янгур тёгелер.

(Булутлар)

* * *

Къышда авлакъда ятып,
Бола шаршав яйгъандай.
Язбашда гюн уятып,
Этип къоя ёйгъандай.
Къышда къайтып о геле,
Яшлар, шону ким биле?

(Къар)

**Бетни гьазирлеген
Насрулла БАЙБОЛАТОВ.
nasrulla_@mail.ru**

Дагъыстанны Милли музейи – Сочиде

Сочи шагьардагъы «Моя Россия» деген маданият этнография центрда Дагъыстанны А.Тахо-Години атындагъы Милли музейини выставкасы ачылгъан. «Миллетлер кёп–уьлке бир. Гюнтувуш Дагъыстан» деген экспонатланы выставкасы юрюлегени бирнече йыллар бола. Къарама гелгенлени выставкагъа салынгъан экспонатлар бек тергевюн тарта.

Выставканы юрютеген музейни жаваплы къуллукъчусу Заира Кильдеева гелгенлеге музейни тарихини, онда салынгъан экспонатланы, Гюнтувуш Дагъыстанны миллетлерини адатлары, тарихи гьакъында къужурлу кюйде хабарлай. Музейде 200-ден де кёп экспонатлар салынгъан. Оланы бирлери буса тыш янгъа биринчилей чыгъарыла.

Бу выставка Россияны оьлчевюнде юрюлеген «Культура» деген милли проектни бир гесеги болуп токътай ва 2024-нчю йылны июл айына ерли оьтгерилежек.

Я. БИЙБОЛАТОВ.

Выставканы ачылывуну вакътиси.

Гезикли конкурсда уьст гелген

Бизин республикадагъы школаланы охувчу яшларыны арасында «Биз халкъланы дослугъу булан гючлюбюз» деген ёрукъда юрюлген ахтарыв ишлени конкурсуну гьасиллери белгили болгъан. Конкурсну ортакъчылары бу йыл «Дагъыстанлылар - Украина бойда юрюлеген хас гьаракатны ортакъчылары» ва «Тылдагъыланы фронтгъа этеген кёмеги» деген эки тюрлю номинациягъа гёре гьазирлеген ахтарыв ишлерин малим эте эдилер.

Ахтарывчуланы республика конкурсунда уьст гелген А. Гьайбуллаев ва А. Болатова насигьатчылары булан.

Буйнакск райондан шо конкурсну финалдагъы республика тиретинде ортакъчылыкъ этмек учун муниципал бёлюкде лап яхшы нати-жалагъа етишип ахтарыв иш юрютеген, дав гьаракатланы ортакъчылары, оланы ата-аналары булан ёлугъуп гьакълашагъан, олагъа къол ялгъап чалышагъанланы гьакъында маълумат жыйып аян этеген жагь ахтарывчулар танглангъан эди.

Конкурсну «Тылдагъыланы фронтгъа этеген кёмеги» деген тиретинде Эрпелидеги М.Д.Апашевни атындагъы орта школаны 8-нчи класыны охувчусу, ТОКС-ну школа ва район бирлешивюню ортакъчысы Абдулгьаким Гьайбуллаев оьзюню ахтарыв ишин бир де янгылмайлы якълагъан ва биринчи ерге ес болгъан.

«Дагъыстанлылар – Украина бойда юрюлеген хас гьаракатны ортакъчылары» деген номинацияда буса Тёбенжюнгютей школаны охувчу къызы Амина Болатова 2-нчи ерге лайыкълы болгъан.

Казим КЪАГЬРУМАН.

● Спорт

Дагъыстанны чемпионлары

Агьмат Ибрагьимов

Багьавутдин Алибеков

Тутушуп ябушув Дагъыстанда спортну милли журасы гьисаплана. Артдагъы йыллар Къаягент районлу кочаплар, оланы тренерлери республика, Россия ярышларында гёрмекли уьстюнлюклеге етише.

Декабрни 23-24-нчю гюнлеринде Хасавюртда болгъан Дагъыстанны чемпионаты уьстде айтгъан сёзлеримни бирдагъы гертиледи. Бизин якълы оьзлеге 16 йыл битмеген яш кочаплар шоларда 2 биринчи, 1 экинчи ва бир уьчюнчю ерлеге ес болдулар.

57 кило авурлукъда къаягентли тренер Магьамматзагьир Керимханов тарбиялагъан Агьмат Ибрагьимов 5 керен тогъатартмагъа чыкъды ва барысын да инамлы кюйде утуп, республиканы чемпиону болду. Ону уьстюнлюгюн жавангентли пагьмулу Багьавутдин Алибеков давам этди. 68 кило авурлукъда ол Дагъыстанны чемпиону болду. Халчагъа ол оьз гючлерине бек таянып чыкъды, барысын да утмагъа бажарды. Бизин ягъыбыздан булагъа экевюсюне ва тренерлерине гележек ярышларда янгы уьстюнлюклер ёрайбыз.

Магьамматрасул ИБРАГЬИМОВ.

Хасайгьажи Хасаев

Шавхалянгыюртну абурлу-сыйлы адамы, Хасайгьажи Хасболатович Хасаев узакъ аврувдан сонг арабыздан гетди.

Ол Магьачкъалада ветеринар касбугъа ес болуп, ата юртундагъы къуш фабрикде узакъ йыллар намуслу кюйде ишледи. Бир де эринмей-талмай касбусуна байлавлу юртлуларыны къуллукъларын да кютюп, разилигин, баракалласын алып юрюдю.

Агьлюсюне, дос-къардашына теренден къайгъырышагъаныбызны билдиребиз.

Аллагь рагьмат этсин!

Жаны женнетде болсун!

Агьлюсю, ювукълары.

ЁЛДАШ

Учредитель:
Агентство информации и печати Республики Дагестан

Главный редактор
Г.А. КОНАКБИЕВ

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан 21 мая 2019 года. Регистрационный номер ПИ №» ТУ05-00430.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность представленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке материалов газеты ссылка на «ЁЛДАШ» обязательна.

Адрес редакции и издателя: 367018, Махачкала, пр. Насрутдинова 1 а, Дом печати, 9 этаж Телефакс: 65-00-30
Адреса сайта: www.yoldash.ru, e-mail: gz-yoldash@mail.ru
(для офиц.переписки)

12+

Заместитель глав. редактора
А. Салимурзаев
8 928-974-55-88

Редактора отделов:

К. Караев – отд. экономики и экологии
8 988-449-73-27
Karaev.51@mail.ru

П. Хайбуллаева – отд. правовых проблем, семьи и здоровья
bike-1970@mail.ru

Н. Байбулатов – отд. молодежи, образования, религии и спорта-
8 928-836-44-79
nasrulla_@mali.ru

Я. Бийдуллаев – отд. культуры
8 960-419-02-73
iarash@bк.ru

Корреспондент
П. Бекеева
8 903-481-03-81
bekeeva.1980@mail.ru

ИНДЕКС 51315

Газета «Ёлдаш» отпечатана в типографии ООО Издательство «Лотос», г. Махачкала, пр. Насрутдинова 1 а,
По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО Издательство «Лотос».
Время подписания в печать -18.30, фактическое - 20.00

Выпускающий редактор
Н. АЛБАСХАНОВА
65-00-35

e-mail: eldash1917@mail.ru

Газета выходит 52 раза в году
Тираж 4207 экз. Цена - свободная
Заказ № _______